

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι γνώσεις των γονέων σχετικά με την τυπική
ανάπτυξη λόγου και ομιλίας.

-Έρευνα με ερωτηματολόγιο

Questionnaire as a tool of assessing
parents' perception of typical speech and language
development.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΠΑΣΤΟΥ ΣΟΦΙΑ

ΤΟΥΝΤΑ ΔΑΝΑΗ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΜΕΡΟΣ Ι	7
1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	7
2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	8
2.1 Τα στάδια ανάπτυξης της ομιλίας.....	8
2.2 Παράγοντες που συμβάλλουν στην συντακτική ανάπτυξη	10
2.2.1 Ο ρόλος της μίμησης	10
2.2.2. Η σημασία της ομιλίας των γονέων.	10
2.3 Η σημασιολογική ανάπτυξη	11
2.4 Κοινωνικές επιδράσεις στη μάθηση της γλώσσας.....	13
2.5 Διαφορές των φύλων στη γλωσσική ανάπτυξη	15
2.6 Οι απόψεις των γονέων σχετικά με την ανάπτυξη της ομιλίας των παιδιών.....	16
Μ Ε Ρ Ο Σ ΙΙ.....	20
Περιγραφική έρευνα – επισκόπηση και έρευνα συσχετίσεων των γνώσεων των γονέων σχετικά με την τυπική ανάπτυξη λόγου και ομιλίας των παιδιών.	20
Αποτελέσματα	22
Συζήτηση Αποτελεσμάτων	64
Βιβλιογραφικές αναφορές	66
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	69
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	69
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	74
Αναλυτικοί Στατιστικοί Πίνακες	74

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις θερμές μας ευχαριστίες στους ακόλουθους:

- Την κα. Κανελλοπούλου Ευαγγελία για τις πολύτιμες συμβουλές της, την υποστήριξή της και τη συνεισφορά της καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας πτυχιακής εργασίας.
- Τους γονείς που αφιέρωσαν λίγο από το χρόνο τους προκειμένου να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια της έρευνας.
- Τέλος, την κα. Τερζή Αρχόντω για την πολύτιμη βοήθειά της ώστε να ολοκληρωθεί η παρούσα εργασία.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία μελετά τις γνώσεις γονέων παιδιών ηλικίας μέχρι και 12 ετών, σχετικά με τα στάδια ανάπτυξης του λόγου και της ομιλίας των παιδιών τους, καθώς επίσης για το ρόλο που παίζει το οικογενειακό περιβάλλον στην ανάπτυξη του λόγου και της ομιλίας των παιδιών αλλά και για τους παράγοντες που την επηρεάζουν. Παράλληλα, μέσα από την ίδια έρευνα, μελετήθηκε η συσχέτιση των δημογραφικών στοιχείων των συμμετεχόντων με τα ερευνώμενα χαρακτηριστικά. Για τους σκοπούς της έρευνας συντάχθηκε ερωτηματολόγιο έρευνας, το οποίο χορηγήθηκε σε 101 γονείς, σε σχολεία της Πάτρας και της Αθήνας. Τα ερωτηματολόγια αναλύθηκαν, σύμφωνα με τις ποσοτικές μεθόδους έρευνας, μέσω του στατιστικού προγράμματος SPSS 20. Τα αποτελέσματα της έρευνας γενικά συνάδουν με τις βιβλιογραφικές αναφορές, και παλιότερες έρευνες, ενώ δεν παρατηρήθηκαν ισχυρές θετικές συσχετίσεις των δημογραφικών στοιχείων με τα ερευνώμενα αντικείμενα.

SUMMARY

Aim of this project was to study and analyze the views and attitudes of parents of children, up to 12 years old. 101 parents, who were given questionnaires analyzed according to the quantitative research methods through the statistical program SPSS 20, participated in the survey. This research focused on how well, the parents, mothers and fathers, know the stages of language development of their children. At the same time, through the same survey we analyzed: 1) The role of parents and family background in children language development, 2) The factors that affect on children language development. The survey results are generally consistent with the references and previous surveys, while we didn't observe strong positive correlations of demographic data with the investigational objects.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γλώσσα αποτελεί τον κοινά αποδεκτό κώδικα επικοινωνίας, ο οποίος αποτελείται από αυθαίρετα επιλεγμένα σύμβολα, ο συνδυασμός των οποίων διέπεται από κανόνες τους οποίους οι συμμετέχοντες ακολουθούν (Brown, 1970; Wood, 1975). Από την άλλη μεριά, ως λόγο ορίζουμε την ικανότητα του ανθρώπου να χρησιμοποιεί τη γλώσσα για να επικοινωνεί, δηλαδή, είναι το χάρισμα που έχει ο άνθρωπος να χρησιμοποιεί αυτό το κωδικοποιημένο σύστημα συμβόλων, για να έλθει σε συνεννόηση με άλλους ανθρώπους. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι επικοινωνία είναι το σύνολο των διαδικασιών με τις οποίες οι συμμετέχοντες ανταλλάσσουν πληροφορίες που αφορούν γνώσεις, ιδέες και ανάγκες.

Η μελέτη της μάθησης ή ανάπτυξης της γλώσσας, από τη γέννηση μέχρι το 5^ο – 6^ο έτος της ζωής του παιδιού αποτελεί ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα τόσο για τους γλωσσολόγους όσο και για τους ψυχολόγους. Το μεγαλύτερο μέρος των μελετών αυτών αφορά την γραμματικό-συντακτική ανάπτυξη της γλώσσας, ενώ ένα μικρό μέρος την φωνολογική ανάπτυξη. Οι τρεις αυτοί τομείς συγκροτούν τα δομικά στοιχεία της γλώσσας. Δηλαδή, όταν ένα παιδί κατέχει και τους τρεις αυτούς τομείς μπορούμε να πούμε ότι κατέχει τη γλώσσα. Η γνώση αυτή της γλώσσας είναι γνωστή ως γλωσσική ικανότητα, και επομένως, το άτομο που κατέχει αυτή τη γνώση είναι ικανό να καταλαβαίνει αλλά και να παράγει οποιαδήποτε πρόταση.

Μπορούμε να παρατηρήσουμε, πως καθώς η οικογένεια αποτελεί την πρώτη μικροκοινωνία μέσα στην οποία το παιδί ξεκινά να κάνει τα πρώτα του βήματα στη γλωσσική αλλά και τη γενικότερη γνωστική του ανάπτυξη, παίζει σημαντικό ρόλο στην έναρξη και πορεία αυτής της εξέλιξης.

ΜΕΡΟΣ Ι

1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να ερευνήσει και να αναλύσει τις πεποιθήσεις και στάσεις των γονέων σχετικά αφενός με τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών τους, αφετέρου δε, σε γενικότερο επίπεδο, με τη γνωστική ανάπτυξή τους. Για τους σκοπούς της έρευνας δόθηκε ερωτηματολόγιο στους γονείς.

Ερευνητικά ερωτήματα – Υποθέσεις

1. Με βάση τους γονείς:

Ερευνητική υπόθεση 1: Γνωρίζουν οι γονείς την ηλικία που το παιδί θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τη γλωσσική του ανάπτυξη; (H0: Οι γονείς γνωρίζουν την ηλικία όπου το παιδί θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τη γλωσσική του ανάπτυξη. H1: Οι γονείς δεν γνωρίζουν την ηλικία όπου το παιδί θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τη γλωσσική του ανάπτυξη).

Ερευνητική υπόθεση 2: Γνωρίζουν οι γονείς τα στάδια ανάπτυξης των παιδιών; (H0: Οι γονείς γνωρίζουν τα στάδια ανάπτυξης των παιδιών H1: Οι γονείς δεν γνωρίζουν τα στάδια ανάπτυξης των παιδιών).

Ερευνητική υπόθεση 3: Γνωρίζουν οι γονείς τους παράγοντες που μπορούν να προκαλέσουν διαταραχές στην ανάπτυξη της ομιλίας / λόγου του παιδιού; (H0: Οι γονείς γνωρίζουν παράγοντες που μπορούν να προκαλέσουν διαταραχές στην ανάπτυξη της ομιλίας / λόγου του παιδιού. H1: Οι γονείς δεν γνωρίζουν παράγοντες που μπορούν να προκαλέσουν διαταραχές στην ανάπτυξη της ομιλίας / λόγου του παιδιού.).

Ερευνητική υπόθεση 4: Συμβάλλουν οι γονείς στην γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών; (H0: Οι γονείς συμβάλλουν στη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών. H1: Οι γονείς δεν συμβάλλουν στην γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών).

Ερευνητική υπόθεση 5: Το φύλο του παιδιού συμβάλλει στην έναρξη και ανάπτυξη της ομιλίας του, (H0: Το φύλο του παιδιού συμβάλλει στην έναρξη και ανάπτυξη της ομιλίας του. H1: Το φύλο του παιδιού δεν συμβάλλει στην έναρξη και ανάπτυξη της ομιλίας του).

Ερευνητική υπόθεση 6: Επηρεάζουν τα δημογραφικά στοιχεία (ηλικία γονέα, επίπεδο μόρφωσης γονέα, επάγγελμα γονέα, εισόδημα γονέα, τόπος καταγωγής και αριθμός παιδιών στην οικογένεια),

α. τις πεποιθήσεις των γονέων για τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών; (H0: τα δημογραφικά στοιχεία (ηλικία γονέα, επίπεδο μόρφωσης γονέα, επάγγελμα γονέα, εισόδημα γονέα, τόπος καταγωγής και αριθμός παιδιών στην οικογένεια) δεν επηρεάζουν τις πεποιθήσεις των γονέων για τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών, H1: τα δημογραφικά στοιχεία (ηλικία γονέα, επίπεδο μόρφωσης γονέα, εισόδημα γονέα,

τόπος καταγωγής, επάγγελμα γονέα και αριθμός παιδιών στην οικογένεια) επηρεάζουν τις πεποιθήσεις των γονέων για τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών).

β. τις πεποιθήσεις των γονέων αναφορικά με τη σχέση φύλου και γλωσσικής ανάπτυξης (H0: τα δημογραφικά στοιχεία (ηλικία γονέα, επίπεδο μόρφωσης γονέα, επάγγελμα γονέα, εισόδημα γονέα, τόπος καταγωγής και αριθμός παιδιών στην οικογένεια) δεν επηρεάζουν τις πεποιθήσεις των γονέων για τη χρήση πιπίλα ή μπιμπερό, H1: τα δημογραφικά στοιχεία (ηλικία γονέα, επίπεδο μόρφωσης γονέα, επάγγελμα γονέα, εισόδημα γονέα, τόπος καταγωγής και αριθμός παιδιών στην οικογένεια) για τη χρήση πιπίλα ή μπιμπερό).

γ. τις πεποιθήσεις των γονέων για τη χρήση πιπίλας ή μπιμπερό (H0: τα δημογραφικά στοιχεία (ηλικία γονέα, επίπεδο μόρφωσης γονέα, επάγγελμα γονέα, εισόδημα γονέα, τόπος καταγωγής και αριθμός παιδιών στην οικογένεια) δεν επηρεάζουν τις πεποιθήσεις των γονέων για τη χρήση πιπίλα ή μπιμπερό, H1: τα δημογραφικά στοιχεία (ηλικία γονέα, επίπεδο μόρφωσης γονέα, επάγγελμα γονέα, εισόδημα γονέα, τόπος καταγωγής και αριθμός παιδιών στην οικογένεια) για τη χρήση πιπίλας ή μπιμπερό).

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Η πρώτη περίοδος της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού (περίπου μέχρι τους πρώτους 12 μήνες) αναφέρεται σχεδόν αποκλειστικά στην ανάπτυξη του φωνολογικού συστήματος. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως η φωνολογική ανάπτυξη δεν συνεχίζεται και μετά τον πρώτο χρόνο της ζωής του παιδιού, αλλά ότι αλλάζει μορφή και διαφοροποιείται στις επόμενες χρονικές περιόδους της ζωής του. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου το παιδί παράγει ήχους οι οποίοι διαφοροποιούνται με την πάροδο των μηνών αλλά οι ήχοι αυτοί δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ότι σχηματίζουν φθόγγους. Μόνο προς το τέλος αυτής της περιόδου (δηλαδή γύρω στον 11^ο – 12^ο μήνα περίπου) το παιδί συνήθως παράγει την πρώτη λέξη. Για τον λόγο αυτό το πρώτο έτος της ζωής του παιδιού χαρακτηρίζεται ως προπαρασκευαστικό για την γλωσσική ανάπτυξή του, καθώς δεν είναι δυνατό να κάνουμε λόγο για συντακτική ή σημασιολογική ανάπτυξη καθώς η γλώσσα του παιδιού σε αυτή την περίοδο δεν παράγει λέξεις.

2.1 Τα στάδια ανάπτυξης της ομιλίας

Οι πιο αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις της φωνολογικής ανάπτυξης μέχρι το τέλος του πρώτου έτους της ζωής του παιδιού, είναι: 1) οι πρώτες αναρθρες φωνές, 2) το βάβισμα, 3) τα ιδιόρρυθμα φωνολογικά σύνολα και 4) οι λέξεις.

1. Οι πρώτες αναρθρες φωνές (0 -3 μήνες)

Στους πρώτους μήνες της ζωής του το παιδί παράγει περιορισμένο αριθμό ήχων. Ο πρώτος ήχος που παράγει το νεογέννητο είναι το κλάμα. Η σπεκτρογραφική ανάλυση του κλάματος διαφόρων βρεφών έδειξε πως διαφέρει από παιδί σε παιδί και πως είναι

πολύ πιθανό να αντανakλά την φυσιολογική ανάπτυξη του παιδιού (Turner, 1975). Σύμφωνα με τον Βρυώνη (2004), το κλάμα βελτιώνει τη λειτουργία των πνευμόνων τις πρώτες μέρες της ζωής του παιδιού και επιπλέον αποτελεί πρώιμη μορφή επικοινωνίας καθώς εκδηλώνεται από την προσπάθεια έκφρασης βασικών αναγκών του παιδιού, όπως πείνα, δίψα ή ζέστη, κρύο. Εκτός από αυτό όμως αποτελεί και τρόπο επικοινωνίας σε περίπτωση εκδήλωσης φόβου μετά από έναν δυνατό ήχο. Στις πρώτες μέρες της ζωής των παιδιών το κλάμα επαναλαμβάνεται κυκλικά με αποτέλεσμα πολλοί γονείς να ανησυχούν για το αν είναι σωστοί απέναντι στο μωρό τους, και φαίνεται να μην μπορούν να το σταματήσουν με κάποιον από τους γνωστούς τρόπους (Ρόσμπογλου 2002). Στον 3^ο – 4^ο μήνα το παιδί γελάει δυνατά. Έτσι, θα μπορούσαμε να πούμε πως σιγά σιγά το παιδί διαφοροποιεί τους ήχους που παράγει ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται, ενώ μέχρι και τον 6^ο μήνα αναγνωρίζει φωνές, χαμογελά όταν του μιλάνε, εντοπίζει τον ήχο γυρνώντας το κεφάλι, ηρεμεί με την ανθρώπινη φωνή και αρχίζει και κάνει χειρονομίες που υποδεικνύουν τι θέλει.

2. Το βάβισμα (5^{ος} – 6^{ος} μήνας)

Στην ηλικία των 5 – 6 μηνών παρατηρείται μια διαφοροποίηση της αρχικής φωνολογικής παραγωγής του παιδιού, που χαρακτηρίζεται από κάπως πιο συστηματικό γουργούρισμα και έτσι μπορεί να αναγνωρισθεί ως ο πρώτος σταθμός στη γλωσσική ανάπτυξη. Μπορούμε να παρατηρήσουμε πως αυτή η παραγωγή ήχων είναι γενετικά καθορισμένη αφού παρατηρείται ακόμη και στα κωφά παιδιά. Επιπλέον δεν είναι δυνατό να οφείλεται στη μίμηση καθώς το παιδί παράγει δικούς του ήχους που δεν ακούει στο περιβάλλον του. Έτσι ίσως αυτή η παραγωγή ήχων να έχει κάποια κοινωνική σκοπιμότητα βοηθώντας το παιδί να αναπτύξει τις κοινωνικές του σχέσεις (Wilkes, 1976).

3. Ιδιόρρυθμα φωνολογικά σύνολα (από τον 8^ο μήνα)

Στον 8^ο μήνα βγάζει επαναλαμβανόμενους ήχους που όμως δεν συμβαίνουν με κάποια λογική σειρά. Παρατηρείται δηλαδή μια φωνολογική παραγωγή που είναι πιο συστηματική και μοιάζει με τους ήχους ομιλίας των ενηλίκων. Ωστόσο παραμένει μια γλώσσα ιδιόρρυθμη που μπορεί να γίνει κατανοητή μόνο από τους οικείους του παιδιού. Το κυριότερο χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι πως συνδέει την προγλωσσική περίοδο με την κύρια γλωσσική ανάπτυξη καθώς είναι το διάστημα όπου το παιδί σχηματίζει τις πρώτες του λέξεις (Sheridan, 1964).

4. Οι λέξεις (τέλος 1^{ου} έτους)

Στους 12 μήνες εμφανίζονται οι πρώτες λέξεις, καθώς παρατηρείται μείωση της ασυνάρτητης και ιδιόρρυθμης φωνολογικής παραγωγής. Μετά την παραγωγή της πρώτης λέξης το λεξιλόγιο του παιδιού αναπτύσσεται γρήγορα ιδιαίτερα για ένα μωρό έχει ερεθίσματα από το περιβάλλον του. (Sheridan, 1964).

Η συντακτική ανάπτυξη της γλώσσας του παιδιού αναφέρεται στην διαδικασία απόκτησης των δομικών στοιχείων της γλώσσας. Η γλώσσα του παιδιού αρχίζει να παρουσιάζει συντακτική δομή, ουσιαστικά από το τέλος του 1^{ου} έτους της ζωής του και ολοκληρώνεται στα 4 – 5 χρόνια της ζωής του και συμβαίνει παράλληλα με την φωνολογική και σημασιολογική ανάπτυξη, καθώς το παιδί για να μπορέσει να δομήσει μια πρόταση θα πρέπει να κατανοεί το εννοιολογικό περιεχόμενο των λέξεων που την απαρτίζουν.

2.2 Παράγοντες που συμβάλλουν στην συντακτική ανάπτυξη

2.2.1 Ο ρόλος της μίμησης

Η πιο εύκολη και ίσως εύλογη απάντηση στο ερώτημα «πώς μαθαίνει το παιδί τη συντακτική δομή της γλώσσας του» είναι «ότι μιμείται ό, τι ακούει» ή ότι «οι γονείς του διδάσκοντάς το, διορθώνουν τα λάθη του». Όταν λέμε ότι το παιδί μιμείται τη γλώσσα των γονιών του συνήθως εννοούμε ότι επαναλαμβάνει αυτό που ακούει. Η επανάληψη συμβάλλει στην εξάσκηση συντελώντας έτσι στην πληρέστερη εκμάθηση, η οποία με τη σειρά της επανατροφοδοτεί την τάση ή την προσπάθεια για μίμηση. Παρ' όλο που ο ρόλος της μίμησης είναι σημαντικός για την εκμάθηση της γλώσσας, ωστόσο βασίζεται σε ένα μοντέλο μάθησης στο οποίο ο ρόλος του παιδιού δεν είναι πλήρως ενεργητικός.

Εξετάζοντας την μίμηση στην παιδική ηλικία μπορούμε να πούμε πως διακρίνεται σε δύο τύπους, την *αυθόρμητη* και την *προκαλούμενη* μίμηση. Στην πρώτη κατηγορία το παιδί δεν μιμείται την πρόταση του γονιού κατά λέξη, αλλά της δίνει νέα δομή, έτσι ώστε να ταιριάζει στους δικούς του συντακτικούς κανόνες (παραλείπει άρθρα, αριθμητικά κλπ, η λεγόμενη «τηλεγραφική ομιλία»). Σε αυτήν την κατηγορία, είναι πιθανό στη μίμηση της ομιλίας των ενηλίκων τα παιδιά να επιλέγουν τις πιο «χτυπητές» λέξεις από αυτή και να διακρίνουν τη σειρά των λέξεων που χρησιμοποιούν οι ενήλικες (Turner, 1975). Στη δεύτερη κατηγορία, αυτή της προκαλούμενης μίμησης, ο ενήλικας ή συγκεκριμένα ο γονιός, ζητά από το παιδί να επαναλάβει αυτά που έχει πει. Με το ερώτημα εάν αυτό το είδος της μίμησης βοηθά το παιδί να βελτιώσει τη συντακτική δομή της γλώσσας του, ασχολήθηκαν οι Bellugi & Brown (1963), οι οποίοι μελέτησαν τη μίμηση, την κατανόηση και την παραγωγή της γλώσσας σε παιδιά 3 – 3,5 ετών, χωρισμένα σε τρεις ομάδες. Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης έδειξαν ότι τα παιδιά αυτής της ηλικίας τα καταφέρνουν καλύτερα στη μίμηση της γλώσσας απ' ό,τι στην κατανόηση ή την παραγωγή λόγου και ότι η κατανόησή τους ήταν πιο αποτελεσματική από την παραγωγή της ομιλίας τους. Συμπεραίνεται λοιπόν ότι η καλλιέργεια της μίμησης στη γλώσσα δεν συνοδεύεται και από ανάλογη βελτίωση της κατανόησης της ομιλίας. Το μόνο ίσως που πετυχαίνει είναι να καλλιεργεί μάλλον τον παπαγαλισμό. Αξιολογώντας τον ρόλο της μίμησης μπορούμε να διατυπώσουμε πολλές επιφυλάξεις για την ουσιαστική συμβολή της στην ανάπτυξη του συντακτικού συστήματος της γλώσσας του παιδιού.

2.2.2. Η σημασία της ομιλίας των γονέων.

Αποτελεί ίσως κοινή διαπίστωση ότι όταν οι γονείς μιλούν στο μικρό παιδί τους χρησιμοποιούν απλούστερη μορφή γλώσσας απ' ό,τι όταν μιλούν μεταξύ τους. Η απλούστευση αυτή αφορά το λεξιλόγιο, τη σύνταξη και την έκταση των προτάσεων. Η άποψη αυτή επιβεβαιώθηκε και από μία μελέτη του Philips, 1970 (βλ. Dale, 1972), που διαπίστωσε ότι η ομιλία των μητέρων στα παιδιά τους ήταν συντομότερη, περιελάμβανε λιγότερα ρήματα όπως επίσης και μικρότερη ποικιλία ρηματικών τύπων. Το ερώτημα συνεπώς που γεννιέται είναι: μιλώντας στο παιδί με μια απλουστευμένη γλωσσική μορφή, βοηθούν οι γονείς το παιδί τους να αποκτήσει και να αναπτύξει τον λόγο του; Σε έρευνά τους οι Shipley et al (1969), στο Dale (1972), μελέτησαν τις αυθόρμητες απαντήσεις των παιδιών στις ερωτήσεις των ενηλίκων.

Διαπίστωσαν λοιπόν ότι τα παιδιά, μετά την ηλικία των 18 μηνών (οπότε και αρχίζει η χρήση των φράσεων των δύο λέξεων), άρχισαν να απαντούν σωστότερα, όταν οι ερωτήσεις ήταν διατυπωμένες στη γλώσσα των ενηλίκων, παρά όταν είχαν μια απλή μορφή που έμοιαζε με τη γλώσσα του παιδιού. Ο σπουδαιότερος ρόλος της γλώσσας των γονιών πιστεύεται πως βρίσκεται στη γλωσσική ανταλλαγή που γίνεται ανάμεσα στο παιδί και τους γονείς του. Ένας από τους μελετητές της γλώσσας του παιδιού, ο Roger Brown, διαπίστωσε ότι η γλωσσική ανταλλαγή γονιών – παιδιών δεν είναι πάντα η ίδια, αλλά μπορεί να διακριθεί σε τρεις κατηγορίες: την παρακίνηση, την αντήχηση και την επέκταση. Μια αξιοσημείωτη παρατήρηση του Brown είναι ότι οι μορφωμένοι γονείς συνηθίζουν να επεκτείνουν περίπου το 30% των φράσεων που λέει το παιδί, ενώ αντίθετα οι λιγότερο μορφωμένοι δεν το επιδιώκουν μια και, γενικά, μιλούν λιγότερο στα παιδιά τους.

Σε μια μελέτη της Cazden (1965), η οποία διήρκεσε τρεις μήνες και για την πραγματοποίησή της μελετήθηκε η γλωσσική συμπεριφορά 12 μικρών παιδιών ηλικίας 28 – 38 μηνών όπου χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες στις οποίες εφαρμόστηκε ή όχι η επέκταση της ομιλίας για την οποία μιλήσαμε παραπάνω και κατά την αξιολόγηση των δεδομένων στο τέλος του τρίτου μήνα, παρατηρήθηκε ότι τα παιδιά στα οποία είχε πραγματοποιηθεί επέκταση της ομιλίας είχαν παρουσιάσει μικρότερη πρόοδο από αυτά στα οποία είχε εφαρμοστεί διεξοδική ομιλία.

Ανεξάρτητα από το ρόλο που διαδραματίζει η μίμηση αλλά και η ομιλία των γονέων, αποφασιστικό ρόλο στη συντακτική ανάπτυξη της γλώσσας του παιδιού διαδραματίζει και το ίδιο το παιδί. Στην αναγνώριση του ρόλου του παιδιού έχουν συμβάλλει θετικά οι ερευνητικές εργασίες του Jean Piaget. Θεωρώντας το θέμα της γλωσσικής ανάπτυξης μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της πνευματικής ανάπτυξης του παιδιού ο Piaget τόνισε τη σημασία του παράγοντα της ενεργητικότητας του παιδιού. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ο σκοπός της αγωγής και της εκπαίδευσης (της κάθε εκπαίδευσης άρα και της γλωσσικής) είναι να βοηθήσει τα άτομα, ώστε να είναι ικανά να δημιουργούν νέες καταστάσεις (άρα και γλωσσικές μορφές) και όχι απλώς να επαναλαμβάνουν πράξεις (και λόγους) προγενέστερων. Σύμφωνα με αυτή τη θέση η συντακτική ανάπτυξη του παιδιού μπορεί να θεωρηθεί υπό άλλο πρίσμα. Όπως τονίζει ο Dale (1972) το παιδί, κατά ένα τρόπο φτιάχνει ορισμένες υποθέσεις (κανόνες) για τη γλώσσα του, τις οποίες και ελέγχει είτε παράγοντας φράσεις σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, είτε εφαρμόζοντας τους κανόνες αυτούς για να κατανοήσει άλλες φράσεις. Μεταξύ των δύο αυτών υποθέσεων η δεύτερη φαίνεται να είναι πιο πιθανή, μια και στην ανάπτυξη της γλώσσας η κατανόηση προηγείται της ομιλίας και κατά συνέπεια το παιδί κατανοεί πιο πολλά απ' όσα παράγει.

2.3 Η σημασιολογική ανάπτυξη

Η ανάπτυξη του σημασιολογικού τομέα της παιδικής γλώσσας αναφέρεται στη μάθηση του εννοιολογικού περιεχομένου της γλώσσας. Υποστηρίζεται ότι, η σημασιολογική ανάπτυξη έχει μελετηθεί περισσότερο σε σύγκριση με τη φωνολογική και τη συντακτική ανάπτυξη της γλώσσας. Η διαπίστωση αυτή βέβαια μπορεί να φαίνεται από πολλούς ερευνητές κάπως παράδοξη μια και η μελέτη της ανάπτυξης του λεξιλογίου του παιδιού ανέκαθεν ήταν η πιο διαδεδομένη μέθοδος αξιολόγησης της γλωσσικής ανάπτυξης. Τα τελευταία χρόνια όμως το ενδιαφέρον για τη μελέτη του λεξιλογίου του παιδιού έχει μειωθεί, διότι πιστεύεται ότι δεν δίνει απαντήσεις σε ουσιαστικά ερωτήματα της σημασιολογικής ανάπτυξης της γλώσσας. Για

παράδειγμα, η γνώση μιας λέξης από το παιδί δεν δηλώνει τον τρόπο με τον οποίο το παιδί κατανοεί το εννοιολογικό της περιεχόμενο και, πολύ περισσότερο, δεν είναι δυνατό αυτό να είναι το ίδιο με το εννοιολογικό περιεχόμενο που οι ενήλικες δίνουν στη λέξη. Ακόμα, με τις μελέτες του προσδιορισμού του λεξιλογίου του παιδιού στα διάφορα στάδια της ανάπτυξής του, παραλείπεται ο παράγοντας της σχέσης των εννοιών και η διαδικασία με την οποία οι έννοιες των λέξεων συνδέονται και σχηματίζουν προτασιακές έννοιες (Dale, 1972).

Το μεγαλύτερο πρόβλημα της μελέτης της σημασιολογικής ανάπτυξης της παιδικής γλώσσας (το οποίο ίσως δικαιολογεί τον μικρό – συγκριτικά – αριθμό μελετών πάνω σε αυτό το θέμα) είναι ότι δεν έχει ακόμα αποσαφηνιστεί και προσδιοριστεί η φύση του σημασιολογικού παράγοντα στη γλωσσική ικανότητα. Έτσι, ενώ στην περίπτωση της συντακτικής ανάπτυξης υπάρχει ένα σαφές θεωρητικό πλαίσιο, στην περίπτωση της σημασιολογικής ανάπτυξης δεν φαίνεται να έχει αναπτυχθεί μια ανάλογη θεωρητική βάση, η οποία θα αποτελούσε το πλαίσιο για τη συλλογή, ερμηνεία και ανάλυση των σημασιολογικών στοιχείων της παιδικής γλώσσας (Dale, 1972).

Η σημασιολογική ανάπτυξη πιστεύεται ότι ολοκληρώνεται (τουλάχιστον κατά το μεγαλύτερο μέρος της) γύρω στα 8 χρόνια, γεγονός που σημαίνει πως – συγκρινόμενη με την συντακτική ανάπτυξη – φαίνεται να χρειάζεται περισσότερο χρόνο για την ολοκλήρωσή της. Η πλήρης ανάπτυξη του σημασιολογικού συστήματος του παιδιού πιστεύεται ότι περιλαμβάνει πολλούς επιμέρους τομείς, εκ των οποίων οι κυριότεροι είναι: α) ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου του παιδιού β) η απόκτηση της έννοιας που ταιριάζει σε κάθε λέξη γ) η απόκτηση της σύνθετης διαδικασίας που καθορίζει τη δομή των εννοιών των λέξεων σε κάθε πρόταση.

Ένας σπουδαίος τομέας της ανάπτυξης του σημασιολογικού συστήματος του παιδιού, αναφέρεται στο πως οι έννοιες των μεμονωμένων λέξεων δομούνται στην πρόταση με αποτέλεσμα να εκφράζουν ένα μήνυμα. Το θέμα αυτό έχει μελετηθεί εκτεταμένα από τους Katz & Fodor (1963) – Dale (1972). Σύμφωνα με αυτούς για να μπορέσει το παιδί να κρίνει αν μια πρόταση είναι σημασιολογικά σωστή (δηλ. αν έχει νόημα), πρέπει να ξεχωρίσει τα σημασιολογικά χαρακτηριστικά των λέξεων και να εντοπίσει τους περιορισμούς που έχει η κάθε λέξη. Πάνω σε αυτό το θέμα άλλες μελέτες (π.χ. McNeill, 1970a) έδειξαν πως τα παιδιά ηλικίας 5 ετών δεν είναι πλήρως ικανά να κατανοήσουν τη σημασιολογική συνέπεια της πρότασης.

Σύμφωνα με τον Halliday (1975), το παιδί παράγει εκφράσεις με νόημα πριν ακόμα παράξει λέξεις. Τα αποτελέσματα της έρευνάς του, που στηρίχθηκε στη συστηματική μελέτη ενός παιδιού στη διάρκεια του 2^{ου} χρόνου της ζωής του, αφορούν κυρίως την διαπίστωση ότι η σημασιολογική ανάπτυξη επιτυγχάνεται σε τρεις φάσεις. Στην πρώτη (γύρω στον 10^ο μήνα) το παιδί αποκτά τις πιο βασικές λειτουργίες της γλώσσας. Έτσι οι φωνές που παράγει μπορούν να ερμηνευτούν ότι εκφράζουν θέληση για χρήση, απαίτηση, επιθυμία για επικοινωνία και ενεργητικότητα ή επιθετικότητα. Στη δεύτερη φάση το παιδί αρχίζει να χρησιμοποιεί τις λέξεις (πλουτίζοντας έτσι το λεξιλόγιό του) και τις λειτουργικές ιδιότητες της γλώσσας, με σκοπό το παιδί να ικανοποιήσει τις επιθυμίες του αλλά ταυτόχρονα να προσδιορίσει την πραγματικότητα. Στην τρίτη φάση η γλώσσα του παιδιού αρχίζει να μοιάζει με αυτή των ενηλίκων.

2.4 Κοινωνικές επιδράσεις στη μάθηση της γλώσσας

Εφόσον κατά την προσχολική ηλικία, κατά τη διάρκεια της οποίας συντελείται κατά ένα μεγάλο μέρος η μάθηση της γλώσσας, οι κοινωνικές επιδράσεις που δέχεται το παιδί προέρχονται σχεδόν αποκλειστικά από την οικογένεια, είναι σκόπιμο να εξετάσουμε τον ρόλο της γλώσσας των γονιών στη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού. Η ανάγκη της θεώρησης αυτού του θέματος γίνεται πιο επιτακτική καθώς οι κοινωνιολογικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές ερμηνείες που έχουν δοθεί κατά τα τελευταία χρόνια, διαφοροποιούνται σε πολλά σημεία, με αποτέλεσμα να εξάγονται διαφορετικά συμπεράσματα. Αρχικά, μπορούμε να αναφερθούμε στα κυριότερα χαρακτηριστικά της γλώσσας των γονιών στην επικοινωνία τους με τα παιδιά, και στη συνέχεια τις επιπτώσεις και ερμηνείες αυτής της γλωσσικής επικοινωνίας.

- Η γλώσσα που χρησιμοποιούν οι γονείς μιλώντας στο παιδί τους συνήθως δεν μοιάζει με τη γλώσσα που χρησιμοποιούν οι γονείς μεταξύ τους. Όταν μιλούν στο παιδί συνήθως χρησιμοποιούν μια περιληπτική μορφή γλώσσας που έχει απλούστερη σύνταξη, είναι απαλλαγμένη από προσδιορισμούς και περιέχει λέξεις μόνο για τις αναγκαίες πληροφορίες. Στο συμπέρασμα αυτό κατέληξε μια μελέτη του Drach, που αναφέρεται από τον Slobin (1972). Συγκεκριμένα στη μελέτη αυτή παρατηρήθηκε ότι ο τύπος της ομιλίας της μητέρας στο ηλικίας δυο χρόνων παιδί της ήταν πολύ διαφορετικός από τον τύπο ομιλίας της στα ενήλικα άτομα. Ήταν πιο λιτή και πιο απλή, είχε πολύ λιγότερα παθητικά ρήματα και περιλάμβανε κατά κανόνα κύριες προτάσεις. Ο Slobin σε μια δική του έρευνα μελέτησε αν διαφέρει η ομιλία των γονιών προς το μικρό παιδί τους (ηλικίας 2 χρόνων) από την ομιλία των μεγαλύτερων παιδιών (ηλικίας 5 – 6 χρόνων) προς τα μικρότερα αδέρφια τους (ηλικίας 2 χρόνων). Το συμπέρασμά του ήταν ότι τα μικρά παιδιά των δυο χρόνων συνήθως ακούν τον ίδιο σχεδόν τύπο γλώσσας τόσο από τη μητέρα τους (που συνήθως χρησιμοποιεί παιδική μορφή γλώσσας όταν μιλά στο παιδί), όσο και από τα μεγαλύτερα αδέρφια τους. Κατά συνέπεια, μια τέτοια μορφή γλωσσικής αγωγής των γονιών είναι αμφίβολο αν ασκεί ιδιαίτερη γλωσσική επίδραση στη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού.

Μελέτη των Thiessen et al (2005) η οποία αναφέρεται από τους Takao Inoue et al (2011) υποστηρίζει ότι η χρήση μωρουδίστικης ομιλίας από τους γονείς, συμβάλλει στην έναρξη της ομιλίας, καθώς ελκύει την προσοχή τους. Έρευνες αποδεικνύουν ότι τα βρέφη προτιμούν να ακούν ένα είδος ομιλίας που να απευθύνεται αποκλειστικά σε αυτά. Με αυτόν τον τρόπο είναι πιο πιθανό να προσέξουν τα φωνολογικά μοτίβα της ομιλίας και σε δεύτερη φάση να αποτυπωθούν στη μνήμη τους. (Kuczaj, 1999)

- Το δεύτερο χαρακτηριστικό της γλώσσας των γονιών είναι η συνήθειά τους να επεκτείνουν τη γλώσσα των παιδιών επαναλαμβάνοντας την ομιλία του με μια πιο σύνθετη συντακτική δομή. Η επέκταση της γλώσσας του παιδιού από τον γονιό είναι αμφίβολο αν έχει θετική επίδραση στη γλωσσική του ανάπτυξη, όπως είπαμε και πιο πάνω, και δεν υπάρχουν αποδείξεις για την αποτελεσματικότητά της. Το κυριότερο πρόβλημα με την επέκταση της γλώσσας του παιδιού από τον γονέα, είναι το κατά πόσο συμφωνεί με αυτό που το παιδί ήθελε να πει. Ενδέχεται δηλαδή ο γονιός να επεκτείνει τη γλωσσική έκφραση του παιδιού δίνοντάς της όμως άλλη ερμηνεία. Αντίθετα οι μελέτες των Brown & Cazden απέδειξαν ότι η επέκταση δεν φαίνεται να

επιταχύνει την ανάπτυξη της δομής της γλώσσας, επομένως φαίνεται πως η επέκταση της ομιλίας έχει αρνητική ή ουδέτερη επίδραση στη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών.

- Το τρίτο χαρακτηριστικό της γλώσσας των γονέων - όπως αναφέρεται λεπτομερώς στη μελέτη της Turner (1975) – είναι ότι ο κώδικας επικοινωνίας των γονέων με τα παιδιά τους αλλάζει καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν. Έτσι, ενώ με τα μικρά παιδιά οι γονείς χρησιμοποιούν απλή και περιληπτική γλώσσα, την οποία επεκτείνουν και τις πιο πολλές φορές τη μιλούν δυνατά, ωστόσο με τα μεγαλύτερα παιδιά (π.χ. της σχολικής ηλικίας), οι γονείς συνήθως χρησιμοποιούν έναν κώδικα γλωσσικής επικοινωνίας ο οποίος μοιάζει με αυτόν των ενηλίκων, χωρίς βέβαια να είναι ο ίδιος.

Ο ρόλος της γλώσσας των γονέων καθώς επίσης οι επιπτώσεις αυτής στη γνωστική ανάπτυξη και στη γενικότερη γνωστική εξέλιξη του παιδιού, τη σχολική του επιτυχία και την κοινωνική του προσαρμογή, έχει εξεταστεί εκτεταμένα και έχει μελετηθεί πολύπλευρα από διάφορους ερευνητές.

Ένας από τους πιο γνωστούς μελετητές του θέματος είναι ο βρετανός κοινωνιολόγος της παιδείας Bernstein (1958). Από τις πρώτες κιόλας μελέτες του επεσήμανε την σχέση μεταξύ της μορφωτικό - οικονομικής θέσης της οικογένειας και του επιπέδου της σχολικής επιτυχίας των παιδιών, αποδίδοντας στη γλώσσα που μιλιέται στην οικογένεια έναν καθοριστικό ρόλο. Στις μετέπειτα έρευνές του ο Bernstein προσπάθησε να αναπτύξει, να διασαφηνίσει και να τεκμηριώσει με ερευνητικά δεδομένα τις απόψεις του. Σε μελέτη του, το 1971, ο Bernstein, κάνοντας μια γενική ανασκόπηση της σχέσης ανάμεσα στη γλώσσα (τον προφορικό λόγο) και την κοινωνικοποίηση (στο επίπεδο της οικογένειας) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες κατώτερων μορφωτικό – οικονομικών στρωμάτων διαφέρουν από τα παιδιά των οικογενειών ανώτερων μορφωτικό – οικονομικών στρωμάτων στη χρήση της γλώσσας. Η διαφορά αυτή δεν πρέπει να αποδοθεί στο ότι το παιδί της κατώτερης μορφωτικό – οικονομικής θέσης είναι γλωσσικά καθυστερημένο αλλά ότι τα παιδιά αυτά χρησιμοποιούν μια μορφή γλώσσας που είναι λιγότερο εκφραστική.

Η θεωρία του Bernstein αποτέλεσε αντικείμενο πολύπλευρης κριτικής από τους Lawton, Coulthard και Labov. Ανεξάρτητα όμως από την ορθότητα ή όχι της θεωρίας του Bernstein είναι γεγονός ότι από τις αρχές του 1960 και μετά, σε πολλές χώρες του δυτικού κόσμου (και κυρίως στις ΗΠΑ) υιοθετήθηκε η άποψη ότι η φτωχή γλωσσική επικοινωνία στο οικογενειακό περιβάλλον συμβάλλει (μαζί με άλλους παράγοντες) στη δημιουργία μιας κατάστασης που ονομάστηκε «πολιτιστική αποστέρηση». Στον αντίποδα αυτής της θεωρίας βρέθηκαν αρκετοί μελετητές με αποτέλεσμα να δεχτεί δριμεία κριτική (Freedman, 1967. Baratz & Baratz, 1970). Συγκεκριμένα ο Labov (1972) στην εργασία του «The Logic of Non – standard English», υποστήριξε ότι η υπόθεση της γλωσσικής αποστέρησης και δυσκολίας των παιδιών των κατώτερων κοινωνικών τάξεων είναι ένας σύγχρονος μύθος της παιδαγωγικής ψυχολογίας. Ο μύθος αυτός βασίστηκε στην υπόθεση ότι τα παιδιά αυτά έχουν γλωσσική ανεπάρκεια η οποία οφείλεται στη γλωσσική και πολιτιστική αποστέρηση που χαρακτηρίζει τα πρώτα χρόνια της ζωής τους στην οικογένεια. Αντικρούοντας τις απόψεις αυτές ο Labov παρατήρησε ότι το γλωσσικό ιδίωμα των παιδιών αυτών είναι μια σωστά δομημένη γλώσσα η οποία δεν πρέπει να θεωρείται ως ελλιπής ανάπτυξη της γλώσσας των ανώτερων τάξεων αλλά ως διαφορετική. Κατά συνέπεια αυτό από μόνο του δεν αποτελεί εμπόδιο στην εκπαίδευση των παιδιών αρκεί φυσικά η εκπαίδευση να προσαρμόζεται στα μέτρα των παιδιών και όχι το

αντίθετο. Βασισμένος σε αυτές τις θέσεις, ο Labov, συμπεραίνει ότι εκείνο που χρειάζεται επιδιόρθωση δεν είναι το παιδί της κατώτερης τάξης, αλλά ο ρόλος του σχολείου. Απαιτείται δηλαδή ένα σχολείο το οποίο ξεκινώντας από την βασική αρχή του σεβασμού της ταυτότητας, δεν θα προσπαθήσει να καταστρέψει την όποια πολιτιστική και γλωσσική κληρονομιά έχει ένα παιδί, επιβάλλοντας μια άλλη κουλτούρα και γλώσσα, αλλά να το βοηθήσει να ενταχθεί σε μια νέα πραγματικότητα χωρίς να ξεκόψει από τις ρίζες του.

Σε παρόμοιες διαπιστώσεις με αυτές του Labov κατέληξαν και άλλοι ερευνητές όπως οι Houston (1970), και Tizard et al (1983). Συγκεκριμένα οι ερευνητές αυτοί διαπίστωσαν ότι τα παιδιά των κατώτερων κοινωνικών τάξεων έχουν δύο τύπους γλώσσας τους οποίους χρησιμοποιούν σε διαφορετικές καταστάσεις. Στο σπίτι, με τα γνωστά τους πρόσωπα, χρησιμοποιούν τον αναλυτικό τρόπο, ενώ, όταν βρίσκονται στο σχολείο συνήθως χρησιμοποιούν τον περιληπτικό και περιορισμένο τύπο. Η διαφοροποίηση αυτή της γλώσσας ανάλογα με το περιβάλλον παρατηρείται ελάχιστα στα παιδιά ανώτερων κοινωνικών τάξεων. Επομένως θα ήταν παραπλανητικό να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά των κατώτερων κοινωνικών τάξεων – επειδή στους χώρους όπου συνήθως αξιολογείται η γλωσσική και γνωστική ικανότητα (δηλαδή στο σχολείο), μιλούν μια περιληπτική γλώσσα και επομένως παρουσιάζουν γλωσσικές ανωμαλίες.

Σε μια προσπάθεια να ελέγξει τη θεωρία του Bernstein στην ελληνική γλώσσα, ο Σπ. Παντελής (1973, 1984) διεξήγαγε την πρώτη πειραματική έρευνα στην Ελλάδα με έλληνες μαθητές. Σύμφωνα με αυτήν, αφού αξιολογήθηκαν δείγματα γραπτού και προφορικού λόγου τριών ομάδων παιδιών τα οποία ανήκαν σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις (μεσοαστική – εργατική – αγροτική), υπάρχουν σημαντικές διαφορές ως προς τη χρήση της γλώσσας μεταξύ των παιδιών της μεσοαστικής τάξης από τη μια μεριά και της αγροτικής και εργατικής από την άλλη. Οι διαφορές αυτές που ήταν μεγαλύτερες στο γραπτό λόγο σε σύγκριση με τον προφορικό ερμηνεύτηκαν ως ενδείξεις χρήσης του περιορισμένου και επεξεργασμένου γλωσσικού κώδικα στην ελληνική γλώσσα.

2.5 Διαφορές των φύλων στη γλωσσική ανάπτυξη

Όλες οι σχετικές μελέτες που ασχολούνται με τη γλωσσική ανάπτυξη επισημαίνουν την υπεροχή των κοριτσιών έναντι των αγοριών σε όλες τις γλωσσικές δεξιότητες (Hutt, 1972, Nash 1973, Μπλούνας, 1977). Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι η υπεροχή των κοριτσιών σε όλες τις γλωσσικές δεξιότητες όχι μόνο εμφανίζεται νωρίς αλλά και συνεχίζεται σε όλη τη διάρκεια της ανάπτυξης. Αν και αυτές οι διαφορές πολλές φορές δεν είναι στατιστικά σημαντικές ωστόσο παρατηρούνται σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις. Αξιοσημείωτη είναι η μελέτη των Cameron et al, (1967) – που αναφέρεται και από τον Hutt (1972) – στην οποία διαπίστωσαν ότι τα κορίτσια ακόμα και από τον 6^ο μήνα της ηλικίας τους έδειχναν μεγαλύτερη προσήλωση στη γλωσσική συμπεριφορά, γεγονός που ίσως καταδεικνύει υπεροχή στη γλωσσική λειτουργία. Επίσης, στην εκτεταμένη βρετανική έρευνα, κατά την οποία παρακολούθηθηκαν συστηματικά 11000 παιδιά από την ημέρα της γέννησής τους μέχρι την εφηβική ηλικία, διαπιστώθηκε ότι το ποσοστό των γλωσσικών διαταραχών ήταν μικρότερο στα κορίτσια απ' ό,τι στα αγόρια (Kellmer – Pringle et al. 1966, Davie et al. 1972).

Προσπαθώντας να αιτιολογήσει τις διαφορές αυτές ανάμεσα στα δύο φύλα, η McCarthy (βλ. Nash, 1973), αναφέρει μερικούς λόγους που βασίζονται στη μεγαλύτερη κοινωνική σχέση ανάμεσα στην μητέρα και την κόρη παρά στη μητέρα και τον γιο. Δηλαδή τα κορίτσια λόγω της ταύτισής τους με τη μητέρα, αισθάνονται ίσως μεγαλύτερη ικανοποίηση να τη μιμούνται τόσο σε άλλες ενέργειες όσο και στο λόγο. Αντίθετα τα αγόρια ενθαρρύνονται από τον κοινωνικό περίγυρο να μην παίζουν κοντά στη μητέρα, με αποτέλεσμα να υπάρχει μικρότερου βαθμού γλωσσική επικοινωνία μεταξύ μητέρας και αγοριού. Όμως, κατά την άποψη του Moore (Nash, 1973), η γλωσσική υπεροχή των κοριτσιών οφείλεται στο ότι τα αγόρια προτιμούν να ασχολούνται κυρίως με τα αντικείμενα, πράγμα το οποίο ενισχύει την ανάπτυξη των μη γλωσσικών δεξιοτήτων, ενώ αντίθετα τα κορίτσια αρέσκονται στις διαπροσωπικές σχέσεις, πράγμα που απαιτεί γλωσσική δεξιότητα. Ωστόσο το υπόβαθρο της διαφοροποίησης αυτής πιστεύεται ότι ίσως είναι βιολογικό, ενισχυόμενο με την διαφοροποιημένη κοινωνική αντίδραση.

2.6 Οι απόψεις των γονέων σχετικά με την ανάπτυξη της ομιλίας των παιδιών

Οι γονείς είναι οι πρώτοι δάσκαλοι των παιδιών τους. Κατά τη διάρκεια της φυσιολογικής ανάπτυξης των παιδιών, οι γονείς υποστηρίζουν την ανάπτυξη της γλώσσας τους, καθώς και την κοινωνική και μορφωτική ανάπτυξη (Hart & Risley, 1995).

Σε έρευνα των Wolff & de Goulart, 2013, έλαβαν μέρος 75 γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας στην Βραζιλία και μελετήθηκαν οι γνώσεις των γονέων σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της γλώσσας και της ακοής. Οι γονείς, ερωτώμενοι σχετικά με την ηλικία όπου το παιδί θα πρέπει να μιλάει σωστά, καθώς και για τον ρόλο του λογοθεραπευτή (ηλικία παρέμβασης όταν υπάρχει ένδειξη για διαταραχή στην ομιλία και την ακοή) έδωσαν απαντήσεις που συμβαδίζουν με τις έρευνες των Hage et al. (2005), Bitar et al (1994), Schirmer et al (2004), Goulart et al (2007) & Silva et al (2007) και αποκλίνουν από τις μελέτες των Lemos et al (2006) & Pimentel et al (2010), πιθανότατα λόγω διαφοροποιήσεων που οφείλονται σε κοινωνικούς παράγοντες αλλά και σε περιορισμένη πρόσβαση των γονέων σε αυτά τα γνωστικά πεδία. Γενικά, οι γονείς (σε ποσοστό 26.7%) αναγνώρισαν την ηλικία των 4 ετών ως την ηλικία όπου το παιδί πρέπει να μιλάει σωστά το οποίο συμφωνεί και με την έρευνα των Bitar et al (1994). Σε άλλη έρευνα (Hage et al, 2005), που χρησιμοποίησε στοιχεία κλινικών μελετών για διαταραχές του λόγου, διαπιστώθηκε πως μόνο το 11.2% των ασθενών διαγνώστηκε με διαταραχή στην πρώιμη παιδική ηλικία, πριν από τα 3 έτη. Φαίνεται λοιπόν πως αναμένεται το παιδί να έχει μιλήσει στους 18 μήνες, αλλά οι γονείς ενημερώνονται για πιθανές γλωσσικές διαταραχές όταν το παιδί τους φτάνει στην ηλικία των 4-5 ετών (Hage et al, 2005).

Όταν οι γονείς αντιληφθούν κάποιο πρόβλημα καθυστέρησης του λόγου, απευθύνονται σε λογοθεραπευτή παράλληλα με τον παιδίατρο. Οι πρώτες λέξεις με νόημα θα πρέπει να εμφανίζονται μέχρι τους 18 μήνες, ενώ μέχρι τους 48 μήνες θα πρέπει να μιλούν όπως οι ενήλικες (Wolff & de Goulart, 2013). Αυτές οι

διαπιστώσεις είναι συμβατές με τα αποτελέσματα των ερευνών των Goulart et al (2007). Σε κάθε περίπτωση η βιβλιογραφία δείχνει ότι η κλινική απόδοση κατά την αξιολόγηση, την πρόληψη και την αποκατάσταση των γλωσσικών διαταραχών, δεν είναι μοναδική για κάθε λογοθεραπευτή (Bitar et al, 1994; Silva et al, 2007; Goulart et al, 2007; Lipay et al, 2007). Οι γονείς (ποσοστό 40%) συμφωνούν πως η ηλικία των 2 ετών είναι ιδανική για τη διόρθωση της απόδοσης του λόγου, όταν ο ειδικός κρίνει πως είναι απαραίτητο (Wolff & de Goulart, 2013). Το στοιχείο αυτό διαφέρει από τα αποτελέσματα της μελέτης των Pimentel et al (2010), η οποία δείχνει πως ο λογοθεραπευτής είναι δυνατό να παρεμβαίνει σε οποιαδήποτε ηλικία.

Η ακοή συμβαδίζει με την ανάπτυξη της γλώσσας και σχετίζεται με αυτήν με αλληλοεξαρτώμενες λειτουργίες (Chiari et al, 2012). Οι περισσότεροι γονείς δεν γνωρίζουν ή έχουν μια αόριστη γνώση σχετικά με την ανάπτυξη της ακοής. Σε μελέτη σχετικά με τη σημασία της ακοής, αναγνωρίστηκε πως το 55.1% των ατόμων τόνισε μόνο την ικανότητα της ακοής ως σημαντική για την συνολική ανάπτυξη του παιδιού (Silva et al, 2007). Αντιθέτως στην έρευνα των Wolff & de Goulart (2013), οι γονείς παρουσίασαν πιο συνεπή γνώση αυτού που υποστηρίζεται από τους λογοθεραπευτές σχετικά με τη σημασία της ακοής, καθώς επίσης σχετικά με τα προβλήματα που προκύπτουν από τυχόν διαταραχές της ακοής στην πρώιμη παιδική ηλικία.

Σχετικά με τη χρήση μπιμπερό και πιπίλας, οι περισσότεροι γονείς θεωρούν πως παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της ομιλίας. Θεωρούν πως η χρήση της ευθύνεται για διαταραχές στην ομιλία (48%), οδοντικά προβλήματα (62.7%), προβλήματα στο άκουσμα της μουσικής (18.7%) αλλά και συναισθηματικές διαταραχές (10.7%) (Wolff & de Goulart, 2013). Η χρήση της για μεγάλο χρονικό διάστημα μπορεί να ερμηνευτεί με βάση διάφορους πολιτισμικούς παράγοντες, αλλά και του γεγονότος ότι οι γονείς δεν έχουν σχετική επίγνωση της ζημίας που μπορεί να προκληθεί από την παρατεταμένη χρήση τους (Trawitzki et al, 2005). Ένα μεγάλο μέρος του νοσηλευτικού προσωπικού κάνει τις μητέρες να πιστεύουν πως οι πιπίλες και τα μπιμπερό είναι ακίνδυνες ή ακόμα πως είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη των παιδιών παρουσιάζοντας ανεκτική ή αδιάφορη συμπεριφορά (Lamounier, 2003). Μερικοί ερευνητές (Legovic & Ostric, 2003; Serra-Negra et al, 2003) αναφέρουν ότι η χρήση των μπιμπερό και των πιπίλων είναι αντιστρόφως ανάλογη με τον αποκλειστικό μητρικό θηλασμό (Legovic & Ostric, 2003), και κατά συνέπεια ο μητρικός θηλασμός είναι αντιστρόφως ανάλογος προς τις διαταραχές που συνδέονται με την οδοντοστοιχία και γενικά το στόμα (Serra-Negra et al, 2003). Ωστόσο, η πιπίλα είναι καλό να χρησιμοποιείται ορθολογικά, για την επίτευξη συναισθηματικής σταθερότητας καθώς οι επιβλαβείς επιδράσεις σχετίζονται με τη διάρκεια (χρόνος χρήσης), τη συχνότητα (αριθμός φορών μέσα στην ημέρα), ένταση (κάθε διάρκεια αναρρόφησης και οι εμπλεκόμενοι σε αυτήν, μύες), μπορούν να καθορίσουν την ανάπτυξη των δοντιών, την καλή ή κακή θέση της γλώσσας καθώς και προβλήματα στην άρθρωση (Silva, 2009). Δεν παρατηρήθηκε σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στη γνώση των γονέων για τη χρήση πιπίλας ή μπιμπερό, και στο μορφωτικό τους επίπεδο ($p = 0.549$) (Wolff & de Goulart, 2013). Γεγονός που δεν επιβεβαιώνεται και σε άλλη έρευνα, όπου παρατηρήθηκε συσχέτιση ανάμεσα στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των μητέρων και τη χρήση πιπίλας (Tomasini et al, 2003).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ερευνών (Hage & Faiad, 2005; Bitar et al, 1994; Schirmer et al, 2004; Goulart & Chiari, 2007; Silva et al, 2007; Lemos et al, 2006; Pimentel et al, 2010) παρατηρούμε πως υπάρχει έλλειψη μελετών που εξετάζουν την γνώση των γονέων σχετικά με την πιθανότητα της αναγνώρισης προβλημάτων στην ανάπτυξη της ομιλίας του παιδιού. Τέλος, οι γνώσεις των γονέων συγχωνεύονται με

συνοδά νοσήματα τα οποία συνδέονται με προβλήματα ακοής, την εκμάθηση της γλώσσας και την ανάπτυξη στην πρώτη παιδική ηλικία. Υπάρχει μια ευθέως ανάλογη σχέση ανάμεσα στο επίπεδο των γνώσεων των γονέων, την εκπαίδευσή τους και το πώς βλέπουν τις φωνολογικές διαταραχές καθώς και τον ρόλο των λογοθεραπευτών.

Οι απόψεις των γονέων σχετικά με την ανάπτυξη της ομιλίας επικεντρώνονται σε δύο κατηγορίες: Σε εξωτερικούς παράγοντες και εσωτερικούς παράγοντες. Οι γονείς πιστεύουν πως η ανάπτυξη της ομιλίας του παιδιού επηρεάζεται από την ακοή, το φύλο και την προσωπικότητά του, με τα εξωστρεφή παιδιά να αναπτύσσουν πιο γρήγορα την ομιλία τους σε σχέση με τα εσωστρεφή. Θεωρούν ότι παίζουν σημαντικό και απαραίτητο ρόλο στην ανάπτυξη της ομιλίας του παιδιού, με το να περνούν πολλή ώρα μιλώντας στα παιδιά τους, έτσι ώστε να αρχίσουν να καταλαβαίνουν τις λέξεις και στη συνέχεια να τις μιμηθούν. Επίσης θεωρούν ότι παίζει εξαιρετικά σημαντικό ρόλο το αν υπάρχουν αδέρφια, μεγαλύτερα ή μικρότερα, όπως και άλλοι παράγοντες όπως η τηλεόραση κλπ. Για την καθυστέρηση της ανάπτυξης της ομιλίας, οι γονείς συνδέουν διάφορους παράγοντες όπως λ.χ. βιολογικούς (συμπεριλαμβανομένης και της ακοής), τον χαρακτήρα καθώς και γνωστικούς παράγοντες. Συχνά αναζητούν διάφορες ερμηνείες για αυτήν την καθυστέρηση και πολλές φορές αναρωτιούνται αν φταίνει και οι ίδιοι σε αυτό. Αναγνωρίζουν τα αίτια και σε άλλους παράγοντες όπως στην παρουσία άλλων παιδιών στην οικογένεια αλλά και στη χρήση πιπίλας ή μπιμπερό.

Σε έρευνα που συμμετείχαν 1200 μητέρες παιδιών ηλικίας μικρότερης ή ίσης των 3 ετών, από τις 1055 μητέρες με πλήρη στοιχεία (88%), το 64% είχαν αποφοιτήσει από σχολείο β/θμιας εκπαίδευσης και το 11% ήταν εργαζόμενες, πίστευαν ότι οι περισσότερες αναπτυξιακές δεξιότητες και δραστηριότητες των παιδιών τους θα πρέπει να εμφανίζονται στην πρώιμη παιδική ηλικία, ενώ οι περισσότερες μητέρες δεν γνώριζαν πως η όραση (52%), η ομιλία (79%), το χαμόγελο (59%) και η συνολική ανάπτυξη του εγκεφάλου (68%), αρχίζει τους πρώτους μήνες της ζωής τους. Στο μοντέλο πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, με ανεξάρτητες μεταβλητές την ηλικία του παιδιού, τον συνολικό αριθμό παιδιών στην οικογένεια, την ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας και του πατέρα, και εξαρτημένη μεταβλητή την βαθμολογία στο δοθέν ερωτηματολόγιο γνωστικού επιπέδου του γονέα, παρατηρήθηκε ότι προβλεπτικές μεταβλητές για την υψηλή βαθμολογία ήταν το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας καθώς επίσης και ο μικρός αριθμός παιδιών στην οικογένεια (Ertem et al, 2007).

Μια άλλη μελέτη εξέτασε τις προσδοκίες των μητέρων (στο Μπαλί), σχετικά με την ανάπτυξη των παιδιών τους καθώς και τις πρακτικές ανατροφής τους. Μελετήθηκε το πώς αυτά επηρεάζονται από διάφορες μεταβλητές όπως: το φύλο του παιδιού, η θέση του ανάμεσα στα αδέρφια, η εκπαίδευση της μητέρας και ο τύπος μόνιμης κατοικίας (αγροτική ή αστική περιοχή). Μητέρες κάτοικοι αγροτικών (n=100) και αστικών (n=100) περιοχών απάντησαν σε δομημένα ερωτηματολόγια που εκφωνήθηκαν μεγαλόφωνα από εξειδικευμένους ερευνητές, οι οποίοι κατέγραφαν τις απαντήσεις. Όλα τα παιδιά ήταν μεταξύ 4-6 ετών και συμμετείχε ίσος αριθμός αγοριών και κοριτσιών, ενώ εκπροσωπήθηκαν οικογένειες από όλα τα οικονομικά και μορφωτικά επίπεδα. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης MANOVA έδειξαν στατιστικά σημαντικές μεταβλητές την περιοχή μόνιμης κατοικίας της μητέρας καθώς επίσης και το μορφωτικό τους επίπεδο, τόσο όσο αφορά τις πεποιθήσεις τους για την ανάπτυξη των παιδιών τους ($F(2,170)=4.31$, $p=0.04$), όσο και για την ψυχοκινητική ανάπτυξη των παιδιών τους ($F(2,170)=4.35$, $p=0.01$) (Williams et al, 2000).

Οι σχέσεις μητέρας – παιδιού και πατέρα – παιδιού εξετάστηκαν σε συνάρτηση με τη γλωσσική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών στην ηλικία 24 και 36 μηνών. Στη μελέτη συμμετείχε ένα πολυμορφικό δείγμα, τόσο ως προς τη φυλή όσο και ως προς το έθνος, αλλά με χαμηλό εισόδημα ($n=290$). Για το πείραμα βιντεοσκοπήθηκαν οι οικογένειες για δέκα λεπτά στο σπίτι κατά τη διάρκεια ελεύθερου παιχνιδιού. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως τα δημογραφικά χαρακτηριστικά ήταν στατιστικά σημαντικά ως προς το ερευνώμενο αντικείμενο, ενώ παρατηρήθηκε πως το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα προβλέπει και την ποιότητα των σχέσεων μητέρας-παιδιού (Tamis-Le Monda et al, 2004).

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Περιγραφική έρευνα – επισκόπηση και έρευνα συσχετίσεων των γνώσεων των γονέων σχετικά με την τυπική ανάπτυξη λόγου και ομιλίας των παιδιών.

Στο δεύτερο μέρος της παρούσας εργασίας παραθέτουμε τα αποτελέσματα από την έρευνα που διεξήχθη τον Ιανουάριο του 2016, με συμμετέχοντες γονείς παιδιών ηλικίας έως 12 ετών. Για τους σκοπούς της έρευνας συντάχθηκε ερωτηματολόγιο (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι, σελ.81) αποτελούμενο από 28 ερωτήσεις κλειστού τύπου, εκ των οποίων οι 12 πρώτες εξετάζουν τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων και οι υπόλοιπες 16 εξετάζουν τις γνώσεις των γονέων σχετικά με την τυπική ανάπτυξη λόγου και ομιλίας των παιδιών. Το δείγμα των γονέων ήταν τυχαίο, όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία τους, και συλλέχθηκε σε Δημοτικά σχολεία της Αθήνας και της Πάτρας. Οι γονείς ενημερώνονταν για τους σκοπούς της έρευνας καθώς επίσης και για τον επιτυχή τρόπο συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου και συμπλήρωναν τα ερωτηματολόγια την ίδια στιγμή. Συγκεντρώσαμε κατ' αυτόν τον τρόπο 118 ερωτηματολόγια, εκ των οποίων τα 101 ήταν πλήρως συμπληρωμένα και συμπεριελήφθησαν στην έρευνα, ενώ τα 17 αποκλείστηκαν από αυτή. Τα ερωτηματολόγια που συλλέξαμε τα επεξεργαστήκαμε μέσω του στατιστικού προγράμματος SPSS 20.0. Οι αναλυτικοί στατιστικοί πίνακες από τα αποτελέσματα της έρευνας επισυνάπτονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ (σελ. 87).

Το ερωτηματολόγιο έρευνας – περιορισμοί έρευνας

Οι ερωτήσεις 17,18 και 22-28 εξετάζουν τις γνώσεις των γονέων σχετικά με τα στάδια της ανάπτυξης των παιδιών. Σε κάποιες από τις ερωτήσεις, οι απαντήσεις που δόθηκαν ως επιλογές, ήταν δυνατό να δημιουργήσουν σύγχυση στους γονείς καθώς ήταν σχετικά δύσκολο να διακρίνουν διαφορές στις ηλικίες όπου εμφανίζονται τα διάφορα χαρακτηριστικά που εξετάζονται.

Για παράδειγμα, στην ερώτηση 17: «Μέχρι ποια ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει την κατάκτηση όλων των ήχων/φωνημάτων», δόθηκαν οι απαντήσεις α) έως 4 ετών, β) έως 6 ετών και γ) έως 8 ετών. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία η ηλικία όπου τα παιδιά κατακτούν όλους τους ήχους/φωνήματα είναι τα 5-6 έτη, οπότε είναι δυνατό σε αυτή την ερώτηση οι γονείς να μην συνδύαζαν σωστά ερώτηση και απάντηση με αποτέλεσμα να έχουν αλλοιωθεί σε ένα βαθμό τα αποτελέσματα της έρευνας. Επίσης, στην ερώτηση 18: «Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί ξεκινάει να “ψελλίζει” με επαναληπτικές σειρές συλλαβών (βάβισμα)», δόθηκαν οι απαντήσεις α) από 6 μηνών β) από 8 μηνών γ) από 12 ετών, που και πάλι οι ηλικίες που δόθηκαν σαν απαντήσεις είναι πολύ κοντά και η σωστή ηλικία είναι στους 6 μήνες. Στην ερώτηση 23: «Σε ποια ηλικία θεωρείτε πως το παιδί είναι σε θέση να γυρίζει το κεφάλι του προς την πηγή των ήχων», δόθηκαν οι απαντήσεις α) 6 μηνών β) 12 μηνών, με σωστή απάντηση τους 6 μήνες. Στην ερώτηση 24: «Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί απλές

εντολές» δόθηκαν οι απαντήσεις α) από 1-2 ετών β) από 2-3 ετών, με σωστή απάντηση τα 2 έτη. Στην ερώτηση 25: «Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί σύνθετες εντολές», δόθηκαν οι απαντήσεις α) 4 ετών β) 5 ετών, με σωστή απάντηση τα 4 έτη, που όμως είναι οριακά πολύ κοντά στα 5 έτη. Στην ερώτηση 26: «Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι τα παιδιά ξεκινούν να χρησιμοποιούν τις πρώτες τους λέξεις», δόθηκαν οι απαντήσεις α) από 12 μηνών β) από 18 μηνών γ) από 24 μηνών, με σωστή απάντηση την ηλικία των 12 μηνών. Στην ερώτηση 27: «Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι τα παιδιά δημιουργούν προτάσεις 2 λέξεων», δόθηκαν οι απαντήσεις α) από 18 έως 24 μηνών β) από 25 έως 30 μηνών, με σωστή απάντηση την απάντηση από 18 έως 24 μηνών. Στην ερώτηση 28: «Σε ποιά ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί θα πρέπει να χρησιμοποιεί σωστά τη δομή των προτάσεων και τους γραμματικούς κανόνες όπως οι ενήλικες», δόθηκαν οι απαντήσεις α) από 4 ετών β) από 5 ετών γ) από 6 ετών, με σωστή απάντηση από 5 ετών. (Παπαηλίου, 2005; Νημά, 2004; Cruystal & Varley 1998). Επίσης, στις ερωτήσεις 19: «Θεωρείτε ότι διευκολύνει ή δυσχεραίνει την έναρξη της ομιλίας η χρήση “μωρουδίστικων” λέξεων από το οικογενειακό περιβάλλον» και 20: «Πιστεύετε ότι η “μωρουδίστικη” ομιλία του γονέα διευκολύνει ή δυσχεραίνει την ανάπτυξη της ομιλίας των νηπίων», οι σωστές απαντήσεις είναι, όσον αφορά την έναρξη της ομιλίας, πως διευκολύνει αυτήν η χρήση μωρουδίστικων λέξεων από το οικογενειακό περιβάλλον, ενώ όσον αφορά την ανάπτυξη της ομιλίας των νηπίων προφανώς δυσχεραίνει αυτή (Harris& Chasin,1999; Mervis & Bertrand J. 1995).

Αποτελέσματα

Περιγραφικά χαρακτηριστικά

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 101 γονείς, εκ των οποίων 38 άνδρες (πατέρες), ποσοστό 37,6% και 63 γυναίκες (μητέρες), ποσοστό 62,4%.

ΓΟΝΕΑΣ				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
ΠΑΤΕΡΑΣ	38	37,6	37,6	37,6
ΜΗΤΕΡΑ	63	62,4	62,4	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 1: Πίνακας συχνότητων των συμμετεχόντων γονέων.

Από τις μητέρες, το μεγαλύτερο ποσοστό (48,5%), ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 35-45 ετών, ενώ από τους πατέρες το μεγαλύτερο ποσοστό (41,6%) ανήκει στην ηλικιακή ομάδα >45 ετών.

ΗΛΙΚΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
<25	3	3,0	3,0	3,0
25-35	24	23,8	23,8	26,7
35-45	49	48,5	48,5	75,2
>45	25	24,8	24,8	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 2: Ηλικιακές ομάδες μητέρων

ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΤΕΡΑ				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
25-35	19	18,8	18,8	18,8
35-45	40	39,6	39,6	58,4
>45	42	41,6	41,6	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 3: Ηλικιακές ομάδες πατέρων

Όσον αφορά τον τόπο καταγωγής του γονέα, το μεγαλύτερο ποσοστό (74,3%) ανήκει σε αυτούς που κατάγονται από αστικά κέντρα, ακολουθεί το 15,8% αυτών που κατάγονται από ημιαστική περιοχή και μόλις το 9,9% κατάγεται από αγροτική περιοχή.

ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
Valid	ΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	75	74,3	74,3
	ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	16	15,8	90,1
	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	10	9,9	100,0
	Total	101	100,0	100,0

Πίνακας 4: Τόπος καταγωγής συμμετεχόντων

Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση των γονέων, το 83,2% βρίσκονται εντός γάμου, ενώ το 16,8% είναι διαζευγμένοι.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
ΕΓΓΑΜΟΣ	84	83,2	83,2	83,2
ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ	17	16,8	16,8	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 5: Οικογενειακή κατάσταση συμμετεχόντων

Το μεγαλύτερο ποσοστό των μητέρων (42,6%) είναι απόφοιτες Λυκείου (Β/θμιας Εκπαίδευσης), ενώ ακολουθεί το 39,6% αυτών που είναι απόφοιτες Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Το μεγαλύτερο ποσοστό των πατέρων (43,6%), είναι απόφοιτοι Λυκείου (Β/θμιας Εκπαίδευσης), ενώ ακολουθεί το 40,6% αυτών που είναι απόφοιτοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΗΤΕΡΑΣ				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	43	42,6	42,6	42,6
Γ/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	40	39,6	39,6	82,2
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	12	11,9	11,9	94,1
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	4	4,0	4,0	98,0
ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	2	2,0	2,0	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 6: Ανώτατο επίπεδο σπουδών μητέρας

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΑΤΕΡΑ

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
Α/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1	1,0	1,0	1,0
Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	44	43,6	43,6	44,6
Γ/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	41	40,6	40,6	85,1
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	13	12,9	12,9	98,0
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	2	2,0	2,0	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 7: Ανώτατο επίπεδο σπουδών πατέρα

Οι περισσότεροι γονείς (μητέρες: 44,6%, πατέρες: 53,5%) εργάζονται ως ιδιωτικοί υπάλληλοι, ενώ ένα αξιοσημείωτο ποσοστό, της τάξης του 24,8%, των μητέρων είναι άνεργες.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	14	13,9	13,9	13,9
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	45	44,6	44,6	58,4
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	17	16,8	16,8	75,2
ΑΝΕΡΓΟΣ	25	24,8	24,8	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 8: Επάγγελμα μητέρας**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	13	12,9	12,9	12,9
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	54	53,5	53,5	66,3
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	31	30,7	30,7	97,0
ΑΝΕΡΓΟΣ	3	3,0	3,0	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 9: Επάγγελμα πατέρα

Όσον αφορά την οικονομική κατάσταση των γονέων, οι περισσότεροι γονείς έχουν μηνιαίο εισόδημα της τάξης των 700-1500 ευρώ (μητέρες: 30,7%, πατέρες: 50,5%), ενώ βέβαια υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό 24,8% των μητέρων που δεν εργάζονται, οπότε το μηνιαίο εισόδημά τους ανέρχεται σε 0-300 ευρώ.

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
0-300 Ε	24	23,8	23,8	23,8
301-700 Ε	26	25,7	25,7	49,5
701-1500 Ε	31	30,7	30,7	80,2
>1500 Ε	17	16,8	16,8	97,0
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	3	3,0	3,0	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 10: Μηνιαίο εισόδημα μητέρας**ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΠΑΤΕΡΑ**

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
0-300 Ε	3	3,0	3,0	3,0
301-700 Ε	15	14,9	14,9	17,8
701-1500 Ε	51	50,5	50,5	68,3
>1500 Ε	31	30,7	30,7	99,0
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	1	1,0	1,0	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 11: Μηνιαίο εισόδημα πατέρα

Τέλος, οι περισσότερες οικογένειες έχουν δύο παιδιά στην οικογένεια (41,6%), ακολουθούν σε ποσοστό 38,6% οι οικογένειες που έχουν ένα παιδί, 14,9% αυτές που έχουν τρία παιδιά και τέλος 5% των οικογενειών που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν τέσσερα παιδιά.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
1	39	38,6	38,6	38,6
2	42	41,6	41,6	80,2
3	15	14,9	14,9	95,0
4	5	5,0	5,0	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 12: Αριθμός παιδιών στην οικογένεια

Ερώτηση 13: Υπάρχει στην οικογένεια παιδί που έχει λάβει παρεμβάσεις από:

ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΑΙΔΙ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΛΑΒΕΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟ

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
1. ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ	14	13,9	13,9	13,9
2. ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ	2	2,0	2,0	15,8
3. ΕΙΔΙΚΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟ	4	4,0	4,0	19,8
4. ΨΥΧΟΛΟΓΟ	8	7,9	7,9	27,7
5. ΚΑΜΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	67	66,3	66,3	94,1
6. ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ & ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ	2	2,0	2,0	96,0
7. ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ & ΨΥΧΟΛΟΓΟ	1	1,0	1,0	97,0
8. ΕΙΔΙΚΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟ & ΨΥΧΟΛΟΓΟ	1	1,0	1,0	98,0
9. ΛΟΓΟ & ΕΡΓΟ & ΕΙΔ. ΠΑΙΔΑΓΩΓΟ	1	1,0	1,0	99,0
10. ΛΟΓΟ & ΕΡΓΟ & ΨΥΧΟΛΟΓΟ	1	1,0	1,0	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 13: Είδη παρεμβάσεων που έχουν λάβει κάποιες οικογένειες.

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων οικογενειών στην έρευνα (66,3%) δεν έχει παιδί που να έχει λάβει κάποια παρέμβαση, ένα ποσοστό της τάξης του 13,9% έχει λάβει παρέμβαση από λογοθεραπευτή ενώ ένα ποσοστό της τάξης του 7,9% έχει λάβει παρέμβαση από ψυχολόγο.

Ερώτηση 14: Θα ζητούσατε βοήθεια από λογοθεραπευτή εάν παρατηρούσατε ότι το παιδί σας παρουσιάζει δυσκολίες:

ΘΑ ΖΗΤΟΥΣΑΤΕ ΒΟΗΘΕΙΑ ΑΠΟ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ ΕΑΝ ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΣΑΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ:

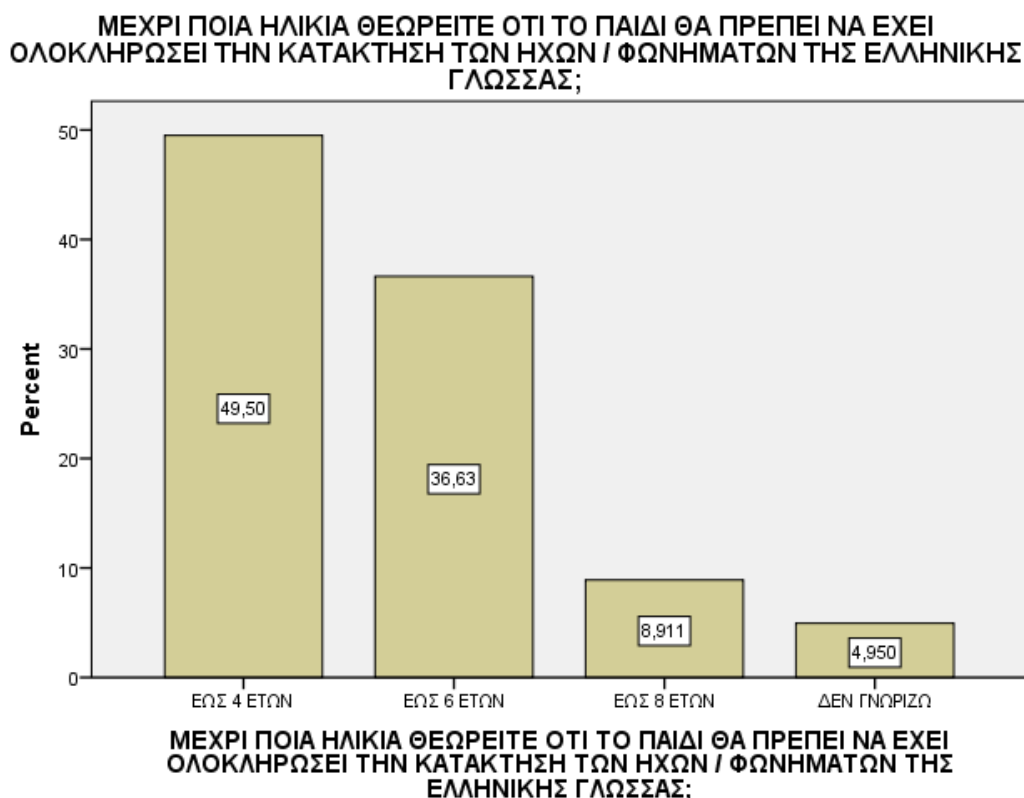
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
1. ΣΤΟ ΛΟΓΟ / ΟΜΙΛΙΑ	29	28,7	28,7	28,7
2. ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ	2	2,0	2,0	30,7
3. ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ / ΜΝΗΜΗ	2	2,0	2,0	32,7
4. ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	68	67,3	67,3	100,0
Σύνολα	101	100,0	100,0	

Πίνακας 14: Οι δυσκολίες που οδηγούν τους γονείς στο να ζητήσουν τη βοήθεια του λογοθεραπευτή.

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων (67,3%) θεωρούν πως τα προβλήματα και οι δυσκολίες των παιδιών τους στην ομιλία, την κοινωνικότητα και την προσοχή/μνήμη μπορούν να αντιμετωπιστούν με τη βοήθεια του λογοθεραπευτή, ενώ ένα ποσοστό 28,7% θεωρεί πως μόνο οι δυσκολίες στον λόγο / ομιλία του παιδιού μπορούν να αντιμετωπιστούν με τη βοήθεια του λογοθεραπευτή.

Ερευνητική υπόθεση 1: Η πρώτη ερευνητική υπόθεση εξετάζει το κατά πόσο οι γονείς αναγνωρίζουν την ηλικία όπου το παιδί θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τη γλωσσική του ανάπτυξη. Για το σκοπό αυτό αναλύθηκαν οι ερωτήσεις 17 και 28.

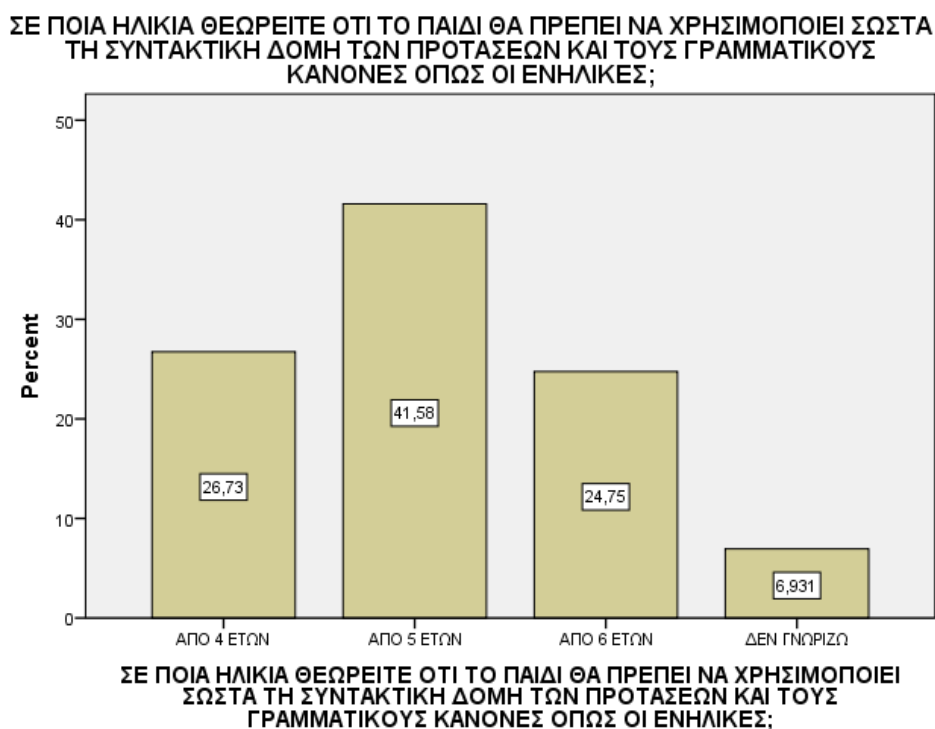
Ερώτηση 17: Μέχρι ποια ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει την κατάκτηση όλων των ήχων/φωνημάτων της Ελληνικής γλώσσας;

Εικόνα 1: Γνώση των γονέων σχετικά με την ηλικία όπου γονείς αναγνωρίζουν ως την ηλικία κατάκτησης των ήχων/φωνημάτων της Ελληνικής γλώσσας.

Από το παραπάνω διάγραμμα μπορούμε να παρατηρήσουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων (49,5%) αναγνωρίζει ως την ηλικία που το παιδί θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τη γλωσσική του ανάπτυξη τα 4 έτη, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό (36,63%) θεωρεί πως η ηλικία αυτή ανέρχεται στα 6 έτη.

Ερώτηση 28: Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί θα πρέπει να χρησιμοποιεί σωστά τη συντακτική δομή των προτάσεων και τους γραμματικούς κανόνες όπως οι ενήλικες;

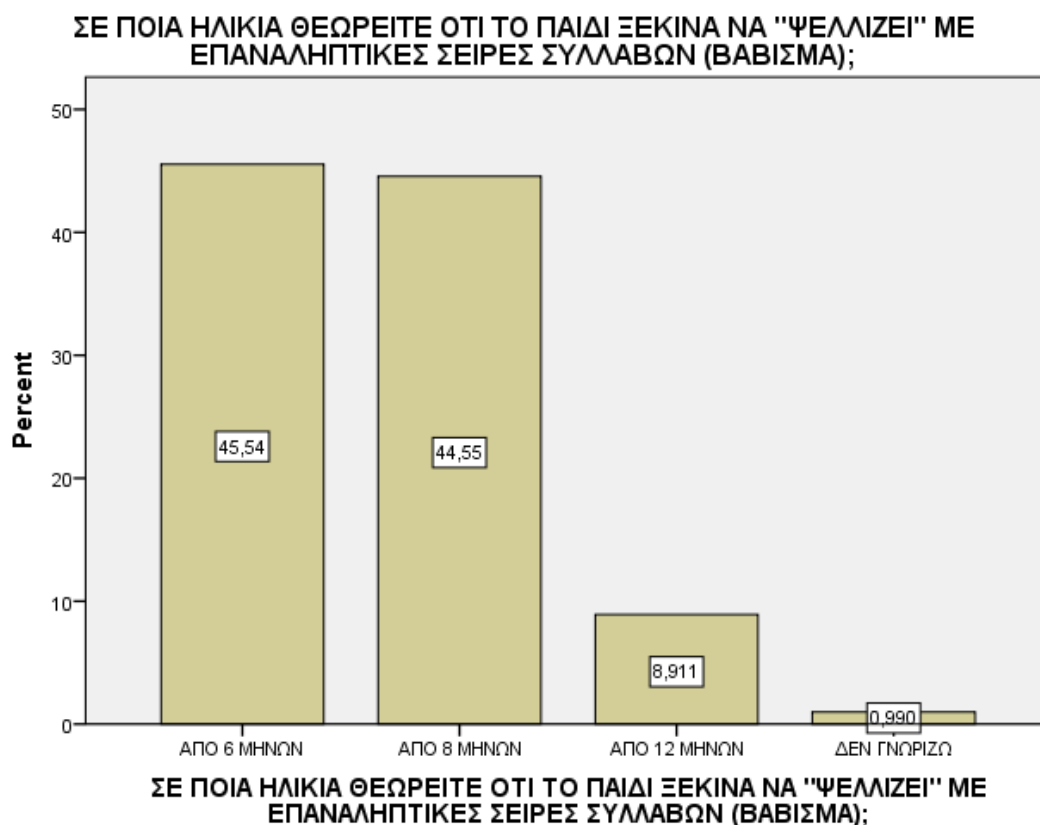

Εικόνα 2: Γνώση των γονέων σχετικά με την ηλικία όπου οι γονείς αναγνωρίζουν ως αυτή που το παιδί χρησιμοποιεί σωστά τη συντακτική δομή των προτάσεων.

Από το παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων (41,58%) συμφωνεί πως το παιδί κατακτά πλήρως τη γλώσσα από την ηλικία των 5 ετών, ενώ μικρότερα ποσοστά, 26,73% και 24,75%, θεωρούν πως από τα 4 έτη και 6 έτη αντίστοιχα ολοκληρώνεται και η κατάκτηση της συντακτικής δομής των προτάσεων και η σωστή χρήση των γραμματικών κανόνων.

Ερευνητική υπόθεση 2: Η δεύτερη ερευνητική υπόθεση εξετάζει κατά πόσο οι γονείς αναγνωρίζουν τα στάδια ανάπτυξης των παιδιών. Για το σκοπό αυτό αναλύθηκαν οι ερωτήσεις 18, 23, 24, 25, 26, 27.

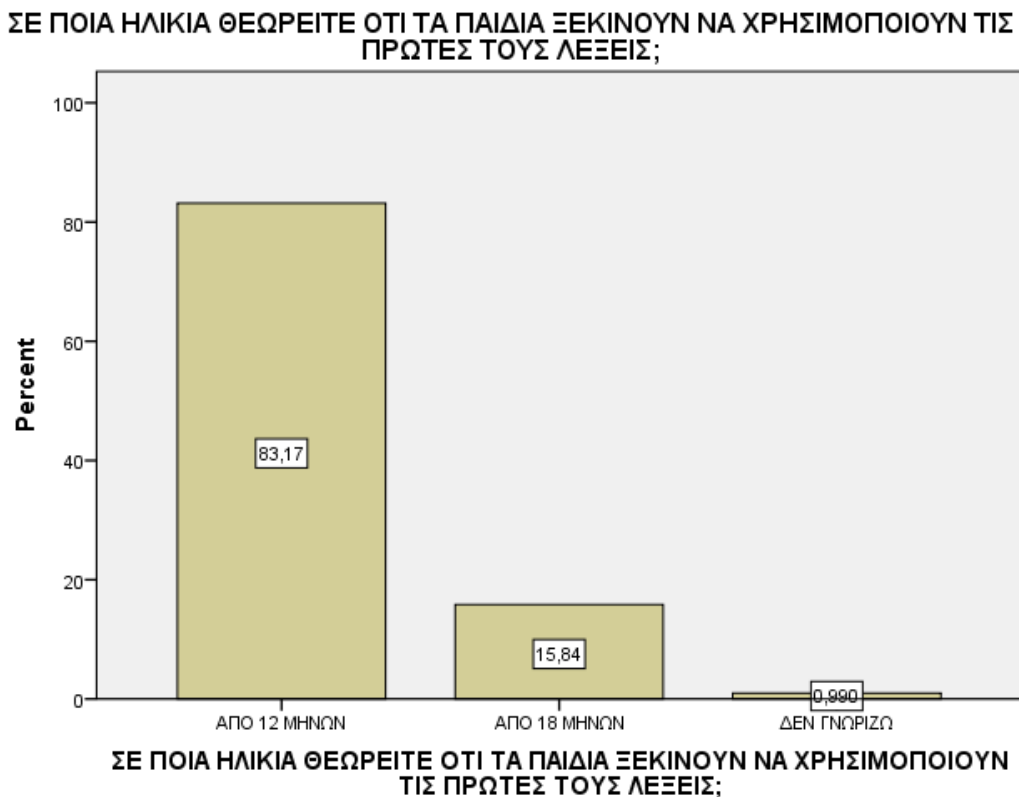
Ερώτηση 18: Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί ξεκινάει να «ψελλίζει» με επαναληπτικές σειρές συλλαβών (βαβίσμα);

Εικόνα 7: Γνώσεις των γονέων σχετικά με την ηλικία όπου τα παιδιά ξεκινούν να «ψελλίζουν» με επαναληπτικές σειρές συλλαβών.

Από το παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε πως οι απόψεις των γονέων σχετικά με την ηλικία όπου τα παιδιά ξεκινούν να «ψελλίζουν» με επαναληπτικές σειρές συλλαβών, π.χ. μπα-μπα, ντα-ντα, δίστανται, καθώς το 45,54% αυτών θεωρεί πως αυτό συμβαίνει από 6 μηνών, ενώ περίπου το ίδιο ποσοστό, 44,55% αυτών θεωρεί πως αυτό συμβαίνει από 8 μηνών. Έχουμε και ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 8,9% όπου πιστεύει πως τα παιδιά βαβίζουν από 12 μηνών.

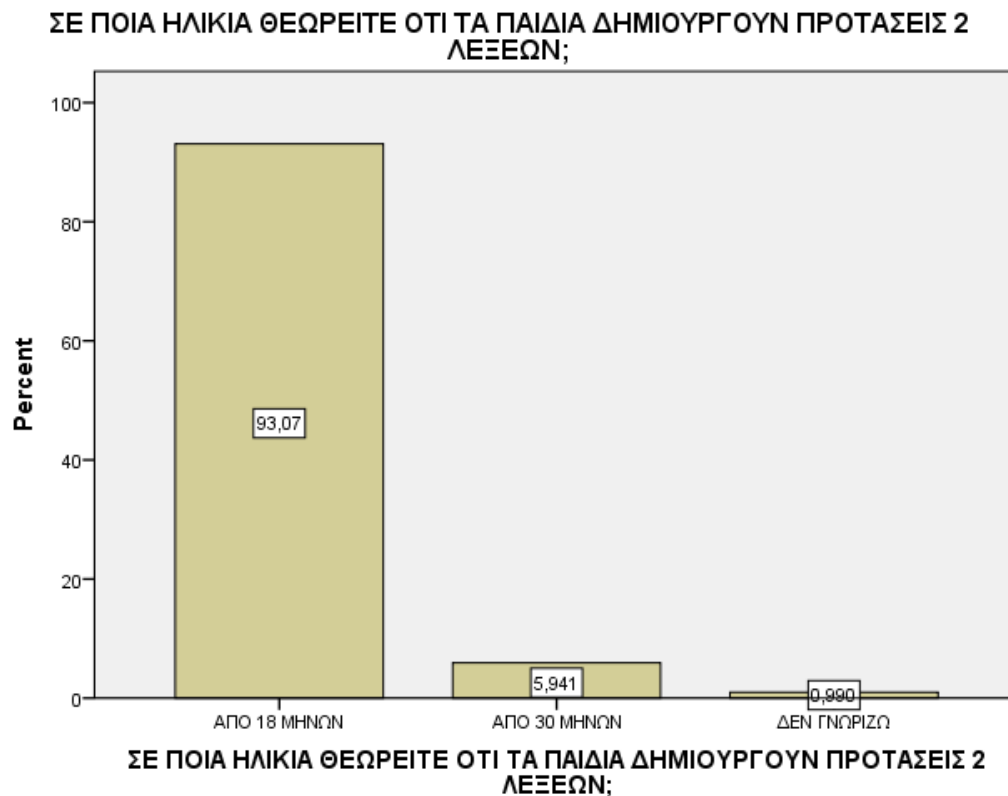
Ερώτηση 26: Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι τα παιδιά ξεκινούν να χρησιμοποιούν τις πρώτες τους λέξεις;

Εικόνα 3: Γνώσεις των γονέων σχετικά με την ηλικία όπου τα παιδιά ξεκινούν να χρησιμοποιούν τις πρώτες τους λέξεις.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ερώτησης 26, οι περισσότεροι γονείς (ποσοστό 83,17%) αναγνωρίζουν την ηλικία (από) 12 μηνών ως αυτή όπου τα παιδιά αρχίζουν να χρησιμοποιούν τις πρώτες τους λέξεις, ενώ ένα ποσοστό 15,84% πιστεύει πως τα παιδιά ξεκινούν να χρησιμοποιούν τις πρώτες τους λέξεις από την ηλικία των 18 μηνών.

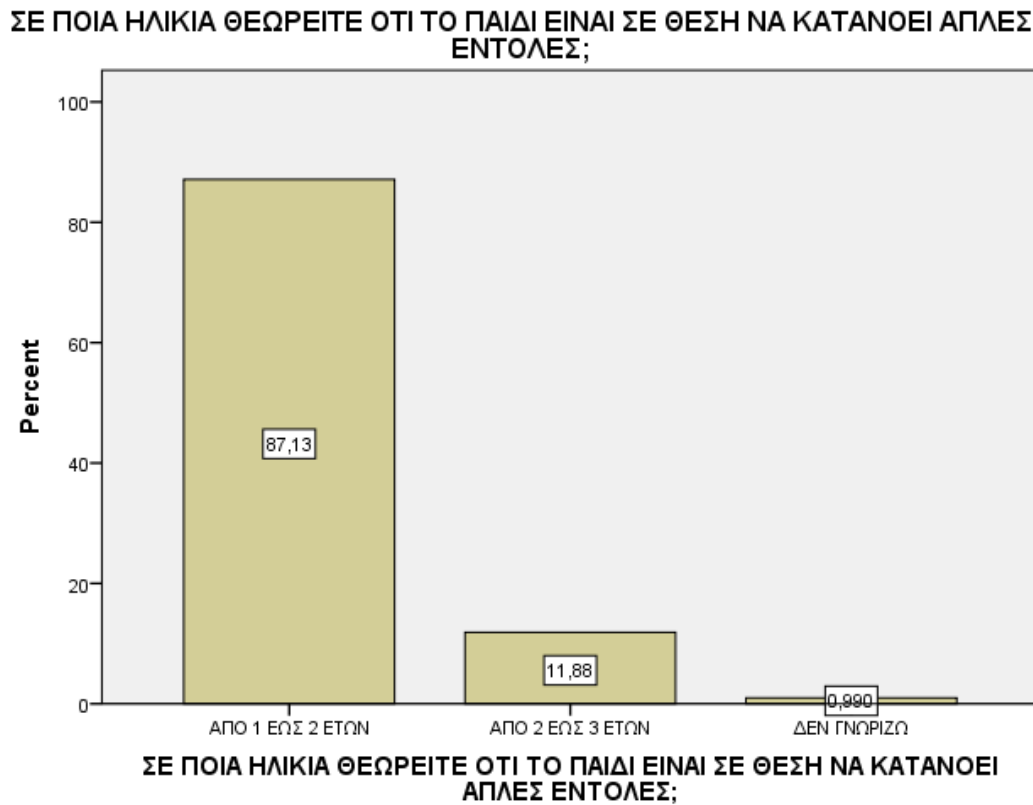
Ερώτηση 27: Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι τα παιδιά δημιουργούν προτάσεις δυο λέξεων;

Εικόνα 4: Γνώσεις των γονέων σχετικά με την ηλικία όπου τα παιδιά δημιουργούν προτάσεις δύο λέξεων.

Από το παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι σε ποσοστό 93,07%, οι γονείς θεωρούν πως η ηλικία όπου τα παιδιά δημιουργούν προτάσεις δύο λέξεων είναι από 18 μηνών, ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό γονέων, της τάξης του 5,9% θεωρεί πως τα παιδιά δημιουργούν προτάσεις δύο λέξεων από την ηλικία των 30 μηνών.

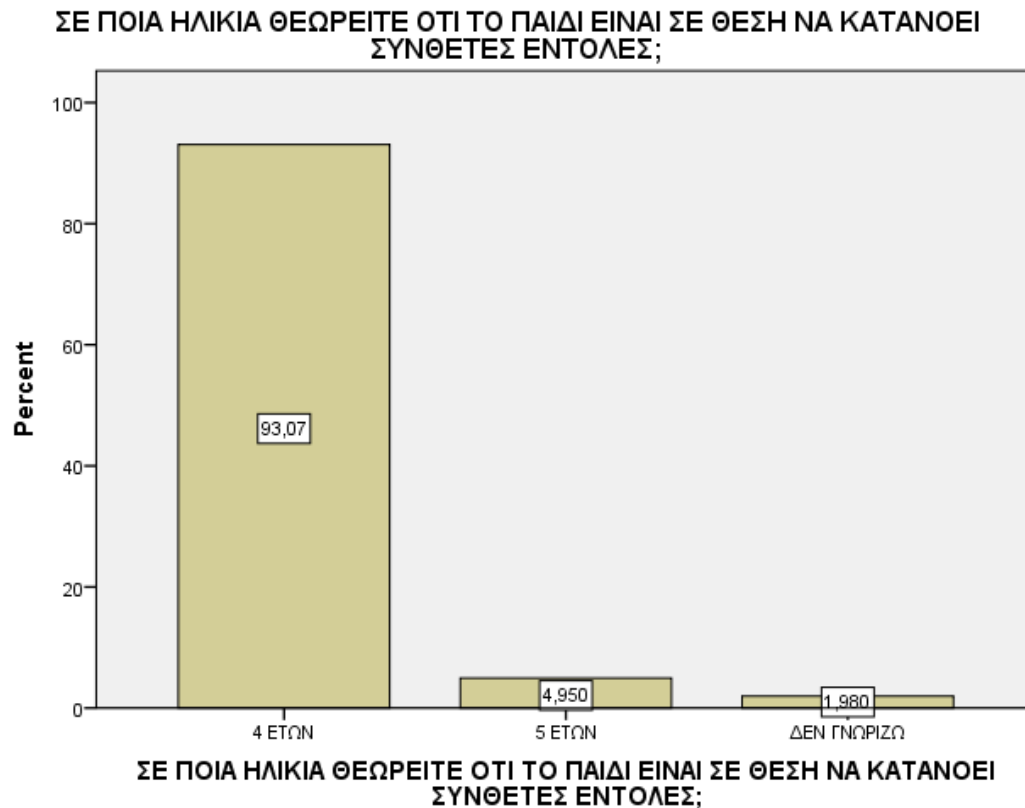
Ερώτηση 24: Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί απλές εντολές;

Εικόνα 5: Γνώσεις των γονέων σχετικά με την ηλικία όπου τα παιδιά είναι σε θέση να κατανοούν απλές εντολές.

Οι γονείς, σε ποσοστό 87,13% αναγνωρίζουν ως την ηλικία όπου τα παιδιά είναι σε θέση να κατανοούν απλές εντολές (π.χ. δώσε το μολύβι) είναι από 1-2 ετών, ενώ ένα ποσοστό περίπου 12% θεωρεί πως το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί απλές εντολές από την ηλικία των 2-3 ετών.

Ερώτηση 25: Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί σύνθετες εντολές;

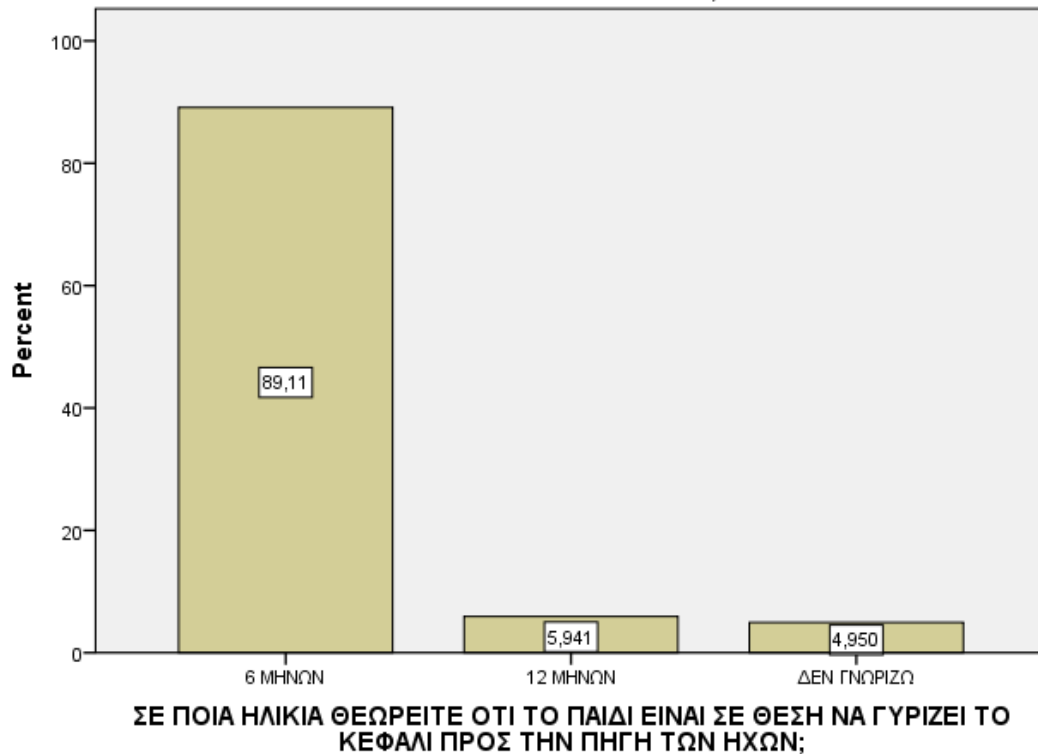

Εικόνα 6: Γνώσεις των γονέων σχετικά με την ηλικία όπου τα παιδιά είναι σε θέση να κατανοούν σύνθετες εντολές.

Οι γονείς, σε ποσοστό 93,07 % αναγνωρίζουν ως την ηλικία όπου τα παιδιά είναι σε θέση να κατανοούν σύνθετες εντολές (π.χ. δώσε το μικρό ποτήρι στην κούκλα) είναι αυτή των 4 ετών, ενώ υπάρχει ένα πολύ μικρό ποσοστό της τάξης του 5% που θεωρεί πως το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί σύνθετες εντολές στην ηλικία των 5 ετών.

Ερώτηση 23: Σε ποια ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί είναι σε θέση να γυρνάει το κεφάλι προς την πηγή των ήχων;

ΣΕ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ ΓΥΡΙΖΕΙ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΗΓΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ;

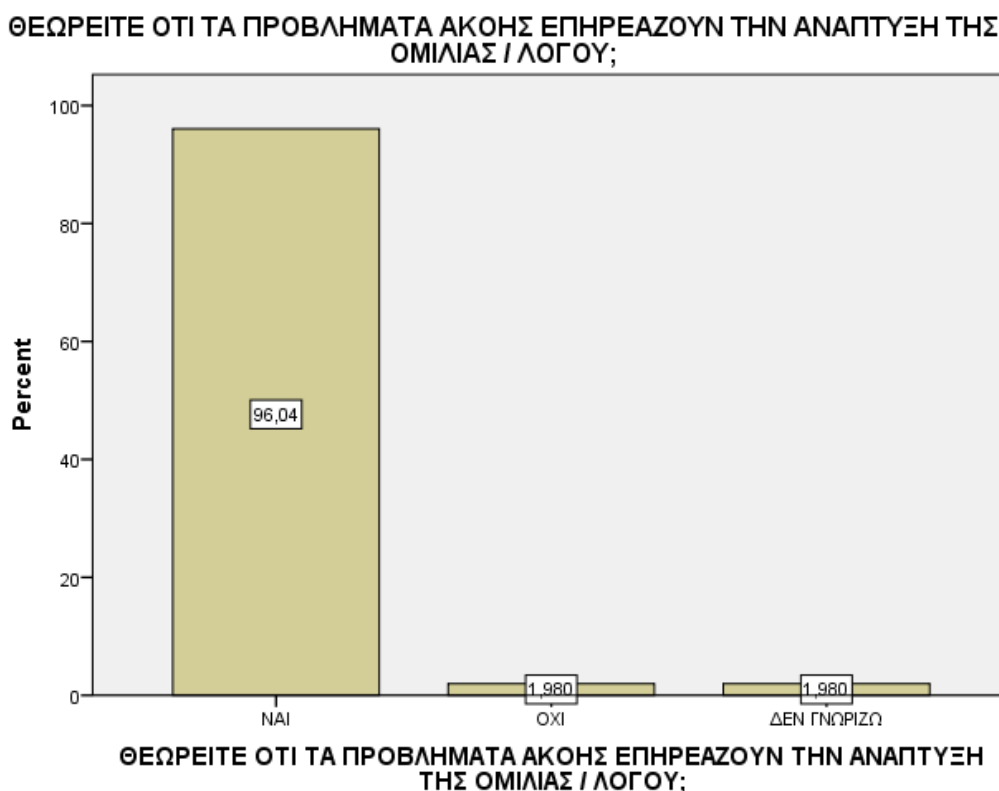

Εικόνα 8: Γνώσεις των γονέων σχετικά με την ηλικία όπου τα παιδιά είναι σε θέση να γυρίζουν το κεφάλι προς την πηγή των ήχων.

Σχετικά με την ηλικία όπου τα παιδιά είναι σε θέση να γυρίζουν το κεφάλι προς την πηγή των ήχων, οι γονείς σε ποσοστό 89,11% συμφωνούν πως αυτό συμβαίνει στην ηλικία των 6 μηνών, ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό της τάξης του 5% όπου είτε θεωρεί πως αυτό συμβαίνει στην ηλικία των 12 μηνών, είτε δεν γνωρίζει.

Ερευνητική υπόθεση 3: Η ερώτηση αυτή εξετάζει κατά πόσο οι γονείς γνωρίζουν τους παράγοντες που μπορούν να προκαλέσουν διαταραχές στην ανάπτυξη της ομιλίας / λόγου του παιδιού. Για το σκοπό αυτό αναλύθηκαν οι ερωτήσεις 21, 22.

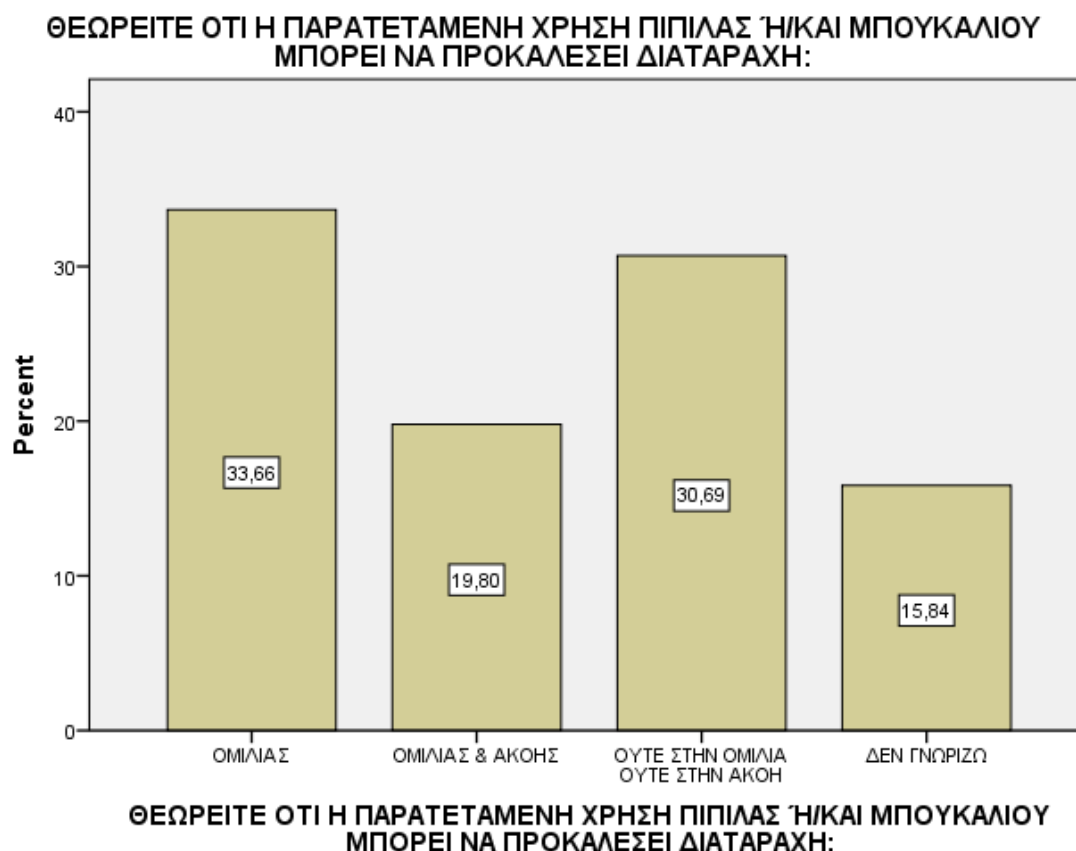
Ερώτηση 21: Θεωρείτε ότι τα προβλήματα ακοής επηρεάζουν την ανάπτυξη της ομιλίας / λόγου;

Εικόνα 8: Απόψεις των γονέων σχετικά με το αν τα προβλήματα ακοής των παιδιών επηρεάζουν την ανάπτυξη της ομιλίας / λόγου.

Από το παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων (96,04%) θεωρεί πως τα προβλήματα ακοής επηρεάζουν την ανάπτυξη της ομιλίας / λόγου, ωστόσο φαίνεται να υπάρχει μια αντίφαση εδώ, σε σχέση με το προηγούμενο διάγραμμα καθώς ένα ποσοστό της τάξης του 10% είτε θεωρεί πως το παιδί γυρίζει το κεφάλι του προς την πηγή των ήχων, είτε δεν γνωρίζει σε ποια ηλικία συμβαίνει αυτό, αλλά το ποσοστό αυτό σχεδόν αφομοιώνεται σε αυτούς που θεωρούν πως τα προβλήματα ακοής επηρεάζουν την ανάπτυξη της ομιλίας / λόγου.

Ερώτηση 22: Θεωρείτε ότι η παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού μπορεί να προκαλέσει διαταραχή:

Εικόνα 9: Απόψεις των γονέων σχετικά με το αν η παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού μπορεί να προκαλέσει διαταραχή στην ομιλία ή /και στην ακοή του παιδιού.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ερώτησης 22, το 33,66% των γονέων θεωρεί πως η παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού μπορεί να προκαλέσει διαταραχή στην ομιλία του παιδιού, το 30,69% πιστεύει πως δεν μπορεί να προκαλέσει διαταραχή στην ομιλία ούτε στην ακοή, το 19,80% και στην ομιλία και στην ακοή, ενώ το 15,84% των γονέων δεν γνωρίζει αν προκαλούνται κάποιες διαταραχές στην ομιλία ή / και στην ακοή. Παρατηρείτε μια σύγχυση των γονέων ως προς το θέμα αυτό, ειδικά για τις επιπτώσεις από τη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού στην ακοή του παιδιού.

Ερευνητική υπόθεση 4: Η ερώτηση αυτή εξετάζει αν οι γονείς συμβάλλουν στη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών. Για το σκοπό αυτό αναλύθηκαν οι ερωτήσεις 15, 19, 20.

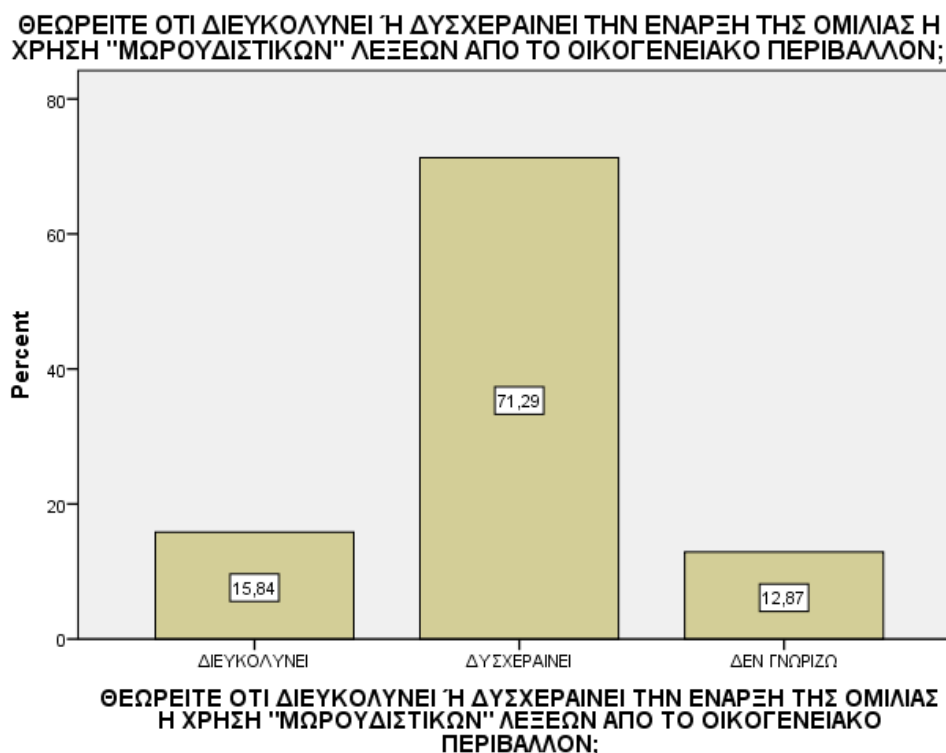
Ερώτηση 15: Πιστεύετε ότι οι γονείς συμβάλλουν στην ανάπτυξη του λόγου και της ομιλίας των παιδιών;

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο ποσοστό	Αθροιστική σχ. Συχνότητα %
ΝΑΙ	101	100,0	100,0	100,0

Πίνακας 15: Πιστεύετε ότι οι γονείς συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ομιλίας του παιδιού;

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται φανερό πως όλοι οι γονείς συμφωνούν πως είναι ιδιαίτερα σημαντικός ο ρόλος των γονέων στην ανάπτυξη της ομιλίας του παιδιού.

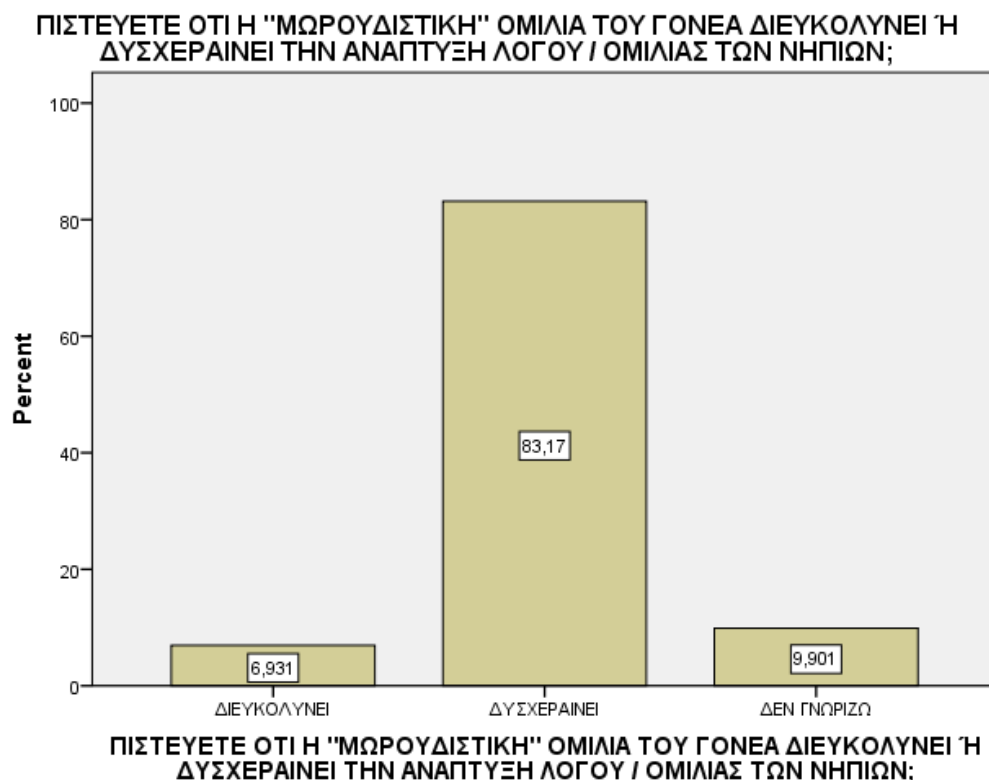
Ερώτηση 19: Θεωρείτε ότι διευκολύνει ή δυσχεραίνει την έναρξη της ομιλίας η χρήση «μωρουδίστικων» λέξεων από το οικογενειακό περιβάλλον;

Εικόνα 10: Απόψεις των γονέων σχετικά με το αν διευκολύνει ή δυσχεραίνει την έναρξη της ομιλίας η χρήση «μωρουδίστικων» λέξεων από το οικογενειακό περιβάλλον.

Οι γονείς, σε ποσοστό 71,29% συμφωνούν πως η χρήση «μωρουδίστικων» λέξεων και εκφράσεων από το οικογενειακό περιβάλλον δυσχεραίνει την έναρξη της ομιλίας των παιδιών, ποσοστό 15,84% θεωρεί πως τη διευκολύνει, ενώ ένα ποσοστό 12,87% δεν γνωρίζει.

Ερώτηση 20: Πιστεύετε ότι η «μωρουδίστικη» ομιλία του γονέα διευκολύνει ή δυσχεραίνει την ανάπτυξη του λόγου / ομιλίας των παιδιών;

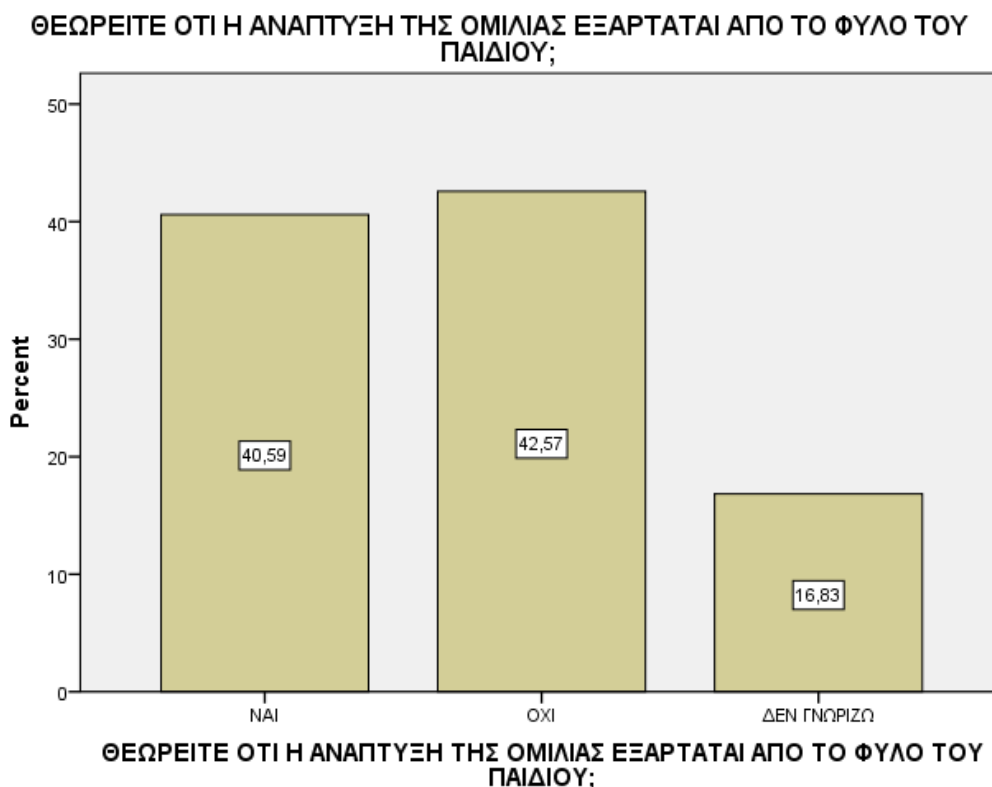

Εικόνα 11: Απόψεις των γονέων σχετικά με το αν διευκολύνει ή δυσχεραίνει την ανάπτυξη της ομιλίας των νηπίων η χρήση «μωρουδίστικων» λέξεων από το οικογενειακό περιβάλλον.

Η συντριπτική πλειοψηφία των γονέων (ποσοστό 83,17%), τέλος, συμφωνεί πως όταν η χρήση «μωρουδίστικων» λέξεων από το οικογενειακό περιβάλλον επεκτείνεται στα παιδιά νηπιακής ηλικίας, δυσχεραίνει την ανάπτυξη της ομιλίας των παιδιών.

Ερευνητική υπόθεση 5: Η ερώτηση αυτή εξετάζει το κατά πόσο οι γονείς πιστεύουν ότι η ανάπτυξη της ομιλίας του παιδιού εξαρτάται από το φύλο. Για το σκοπό αυτό αναλύθηκε η ερώτηση 16.

Ερώτηση 16: θεωρείτε ότι η έναρξη και ανάπτυξη της ομιλίας εξαρτάται από το φύλο του παιδιού;

Εικόνα 12: Απόψεις των γονέων σχετικά με το αν η ανάπτυξη της ομιλίας εξαρτάται από το φύλο του παιδιού.

Από το παραπάνω διάγραμμα γίνεται φανερός ένας προβληματισμός που αφορά το αν το φύλο επηρεάζει την ανάπτυξη της ομιλίας του παιδιού. Το 42,57% των γονέων δεν θεωρεί πως το φύλο σχετίζεται με την ανάπτυξη της ομιλίας του παιδιού, το ίδιο περίπου ποσοστό (40,59%) θεωρεί πως σχετίζεται, ενώ το 16,83% δεν γνωρίζει.

Ερευνητική υπόθεση 6: Η υπόθεση αυτή εξετάζει κατά πόσο επηρεάζουν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά (ηλικία γονέα, επίπεδο μόρφωσης γονέα, επάγγελμα γονέα, εισόδημα γονέα, τόπος καταγωγής και αριθμός παιδιών στην οικογένεια): α. τις πεποιθήσεις των γονέων για τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών β. τις πεποιθήσεις των γονέων σχετικά με τη σχέση φύλου και γλωσσικής ανάπτυξης γ. τις πεποιθήσεις των γονέων για τη χρήση πιπίλας ή μπιμπερό. Για το σκοπό αυτό αναλύθηκε η συσχέτιση των μεταβλητών με τη χρήση Crosstabs, μέσω του Chi-square test.

α. *Σχετικά με τις πεποιθήσεις των γονέων για τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών, προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα:* Σύμφωνα με το Chi-square test το φύλο του γονέα δεν επηρεάζει την άποψή του για την ηλικία ολοκλήρωσης της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού ($\chi^2 = 0.676$, $df=3$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 16.1, 16.2.

ΓΟΝΕΑΣ * ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;

		ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;				Σύνολα
		ΕΩΣ 4 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 6 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 8 ΕΤΩΝ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΓΟΝΕΑΣ	ΠΑΤΕΡΑΣ	17	14	5	2	38
	ΜΗΤΕΡΑ	33	23	4	3	63
Σύνολα		50	37	9	5	101

Πίνακας 16.1: Φύλο γονέα και άποψη για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,526 ^a	3	,676
Likelihood Ratio	1,482	3	,686
Linear-by-Linear Association	,815	1	,367
N of Valid Cases	101		

a. 3 cells (37,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,88.

Πίνακας 16.2: Φύλο γονέα και άποψη για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Η ηλικία της μητέρας δεν επηρεάζει την άποψή τους για την ηλικία ολοκλήρωσης της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού ($\chi^2 = 0.784$, $df=9$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 17.1 και 17.2.

ΗΛΙΚΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ * ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;

	ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;				Σύνολα
	ΕΩΣ 4 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 6 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 8 ΕΤΩΝ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΗΛΙΚΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ <25	2	1	0	0	3
25-35	10	9	2	3	24
35-45	26	17	4	2	49
>45	12	10	3	0	25
Σύνολα	50	37	9	5	101

Πίνακας 17.1: Ηλικία μητέρας και άποψη του γονέα για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,553 ^a	9	,784
Likelihood Ratio	6,352	9	,704
Linear-by-Linear Association	,487	1	,485
N of Valid Cases	101		

a. 10 cells (62,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,15.

Πίνακας 17.2: Ηλικία μητέρας και άποψη του γονέα για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Η ηλικία του πατέρα δεν επηρεάζει την άποψή τους για την ηλικία ολοκλήρωσης της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού ($\chi^2 = 0.426$, $df=6$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 18.1 και 18.2.

ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΤΕΡΑ * ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;
Crosstabulation

Count		ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;				Σύνολα
		ΕΩΣ 4 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 6 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 8 ΕΤΩΝ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΤΕΡΑ	25-35	12	5	0	2	19
	35-45	17	17	4	2	40
	>45	21	15	5	1	42
Σύνολα		50	37	9	5	101

Πίνακας 18.1: Ηλικία πατέρα και άποψη του γονέα για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,974 ^a	6	,426
Likelihood Ratio	7,468	6	,280
Linear-by-Linear Association	,029	1	,865
N of Valid Cases	101		

a. 6 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,94.

Πίνακας 18.2: Ηλικία πατέρα και άποψη του γονέα για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Η οικογενειακή κατάσταση δεν επηρεάζει την άποψή τους για την ηλικία ολοκλήρωσης της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού ($\chi^2 = 0.481$, $df=3$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 19.1 και 19.2.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ * ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;
Crosstabulation

Count		ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;				Σύνολα
		ΕΩΣ 4 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 6 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 8 ΕΤΩΝ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΓΓΑΜΟΣ	39	32	8	5	84
	ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ	11	5	1	0	17
Σύνολα		50	37	9	5	101

Πίνακας 19.1: Οικογενειακή κατάσταση και άποψη των γονέων για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,467 ^a	3	,481
Likelihood Ratio	3,272	3	,352
Linear-by-Linear Association	2,328	1	,127
N of Valid Cases	101		

a. 3 cells (37,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,84.

Πίνακας 19.2: Οικογενειακή κατάσταση και άποψη των γονέων για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Ο τόπος καταγωγής του γονέα δεν επηρεάζει την άποψή τους για την ηλικία ολοκλήρωσης της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού ($\chi^2 = 0.125$, $df=6$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 20.1 και 20.2.

ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ * ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ; Crosstabulation

Count		ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;				Σύνολα
		ΕΩΣ 4 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 6 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 8 ΕΤΩΝ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ	ΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	35	30	5	5	75
	ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	7	7	2	0	16
	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	8	0	2	0	10
	Σύνολα	50	37	9	5	101

Πίνακας 20.1: Τόπος καταγωγής γονέα και άποψη των γονέων για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,993 ^a	6	,125
Likelihood Ratio	14,239	6	,027
Linear-by-Linear Association	1,180	1	,277
N of Valid Cases	101		

a. 7 cells (58,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,50.

Πίνακας 20.2: Τόπος καταγωγής γονέα και άποψη των γονέων για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Το ανώτατο επίπεδο σπουδών της μητέρας δεν επηρεάζει την άποψή τους για την ηλικία ολοκλήρωσης της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού ($\chi^2 = 0.077$, $df=12$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 21.1 και 21.2.

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΗΤΕΡΑΣ * ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;

		ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;				Σύνολα
		ΕΩΣ 4 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 6 ΕΤΩΝ	ΕΩΣ 8 ΕΤΩΝ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΗΤΕΡΑΣ	Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	24	10	5	4	43
	Γ/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17	21	2	0	40
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	3	6	2	1	12
	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	4	0	0	0	4
	ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	2	0	0	0	2
Σύνολα		50	37	9	5	101

Πίνακας 21.1: Ανώτατο επίπεδο σπουδών μητέρας και άποψη γονέα για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,508 ^a	12	,077
Likelihood Ratio	23,609	12	,023
Linear-by-Linear Association	,870	1	,351
N of Valid Cases	101		

a. 15 cells (75,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,10.

Πίνακας 21.2: Ανώτατο επίπεδο σπουδών μητέρας και άποψη γονέα για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Το ανώτατο επίπεδο σπουδών του πατέρα δεν επηρεάζει την άποψή τους για την ηλικία ολοκλήρωσης της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού ($\chi^2 = 0.077$, $df=12$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 22.1 και 22.2.

ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ; * ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΑΤΕΡΑ

		ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΑΤΕΡΑ					Σύνολο α
		Α/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕ ΥΣΗ	Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕ ΥΣΗ	Γ/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕ ΥΣΗ	ΜΕΤΑΠΤ ΥΧΙΑΚΟ	ΔΙΔΑΚΤΟ ΡΙΚΟ	
ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΩΣ 4 ΕΤΩΝ	1	18	25	4	2	50
ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;	ΕΩΣ 6 ΕΤΩΝ	0	17	13	7	0	37
	ΕΩΣ 8 ΕΤΩΝ	0	5	2	2	0	9
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	0	4	1	0	0	5
Σύνολο		1	44	41	13	2	101

Πίνακας 22.1: Ανώτατο επίπεδο σπουδών πατέρα και άποψη γονέα για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,508 ^a	12	,077
Likelihood Ratio	23,609	12	,023
Linear-by-Linear Association	,870	1	,351
N of Valid Cases	101		

a. 15 cells (75,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,10.

Πίνακας 22.2: Ανώτατο επίπεδο σπουδών πατέρα και άποψη γονέα για την ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Από τα παραπάνω αποτελέσματα μπορούμε να συμπεράνουμε πως κανένα από τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων στην έρευνα γονέων, δεν επηρεάζει τις απόψεις των γονέων για την ηλικία όπου αναμένεται να συμβεί η ολοκλήρωση της γλωσσικής ανάπτυξης των παιδιών.

β. Σχετικά με τις πεποιθήσεις των γονέων σχετικά με τη σχέση φύλου του παιδιού και γλωσσικής ανάπτυξης προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα: Σύμφωνα με το Chi-square test η ηλικία της μητέρας δεν επηρεάζει την άποψή της για τη σχέση του φύλου του παιδιού και της γλωσσικής του ανάπτυξης ($\chi^2 = 0.109$, $df=6$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 23.1, 23.2.

ΗΛΙΚΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ * ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;

		ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;			Σύνολα
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΗΛΙΚΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ	<25	3	0	0	3
	25-35	14	6	4	24
	35-45	15	25	9	49
	>45	9	12	4	25
Σύνολα		41	43	17	101

Πίνακας 23.1: Ηλικία μητέρας και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,398 ^a	6	,109
Likelihood Ratio	11,559	6	,073
Linear-by-Linear Association	3,030	1	,082
N of Valid Cases	101		

a. 5 cells (41,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,50.

Πίνακας 23.2: Ηλικία μητέρας και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Η ηλικία του πατέρα επηρεάζει την άποψή τους για τη σχέση φύλου – γλωσσικής ανάπτυξης ($\chi^2=0.000$, $df=4$, $p<0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 24.1 και 24.2. Δηλαδή, οι πατέρες μεγαλύτερης ηλικίας (>45 ετών) είναι σαφώς διαφοροποιημένοι στις απόψεις τους, όσον αφορά τη σχέση φύλου και γλωσσικής ανάπτυξης, σε σχέση με αυτούς που είναι μικρότερης ηλικίας (25-35 ετών) και φαίνεται να μην είναι ενημερωμένοι για το θέμα.

ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΤΕΡΑ * ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;

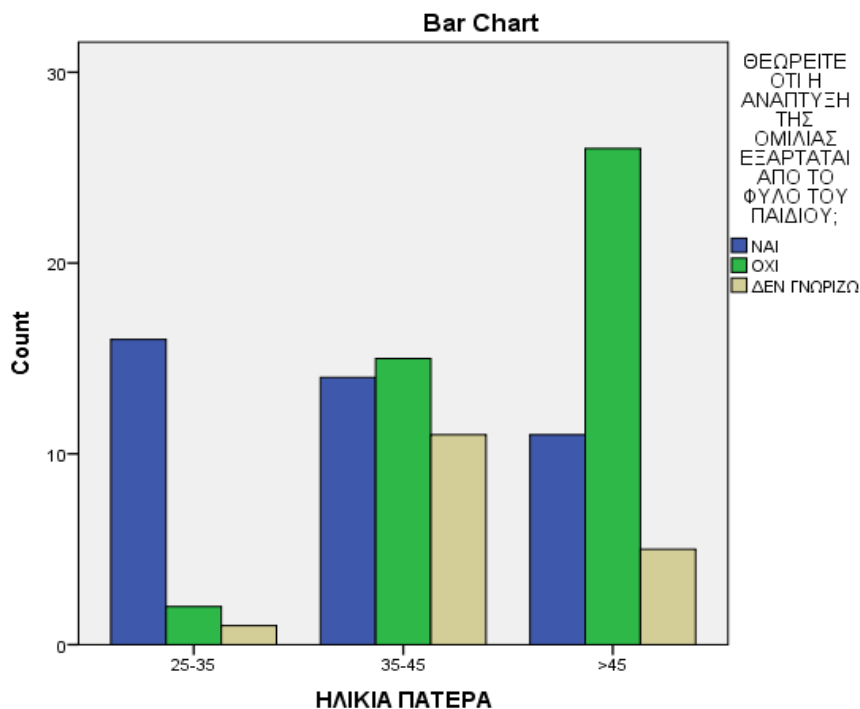
		ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;			Σύνολα
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΤΕΡΑ	25-35	16	2	1	19
	35-45	14	15	11	40
	>45	11	26	5	42
Σύνολα		41	43	17	101

Πίνακας 24.1: Ηλικία πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,692 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	24,639	4	,000
Linear-by-Linear Association	7,175	1	,007
N of Valid Cases	101		

a. 1 cells (11,1%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,20.

Πίνακας 24.1: Ηλικία πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Εικόνα 13: Ηλικία πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Η οικογενειακή κατάσταση δεν επηρεάζει την άποψη των γονέων για τη σχέση φύλου – γλωσσικής ανάπτυξης ($\chi^2 = 0.076$, $df=4$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 25.1 και 25.2.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ * ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; Crosstabulation

		ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;			Σύνολα
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΓΓΑΜΟΣ	31	39	13	83
	ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟ	10	4	3	17
	Σ	0	0	1	1
Σύνολα I		41	43	17	101

Πίνακας 25.1: Οικογενειακή κατάσταση και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,450 ^a	4	,076
Likelihood Ratio	7,180	4	,127
Linear-by-Linear Association	,026	1	,872
N of Valid Cases	101		

a. 4 cells (44,4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,17.

Πίνακας 25.2: Οικογενειακή κατάσταση και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Το ανώτατο επίπεδο σπουδών της μητέρας δεν επηρεάζει την άποψή τους για τη σχέση φύλου – γλωσσικής ανάπτυξης ($\chi^2 = 0.091$, $df=8$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 26.1 και 26.2.

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; * ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΗΤΕΡΑΣ

		ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΗΤΕΡΑΣ					Σύνολο α
		Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥ ΣΗ	Γ/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥ ΣΗ	ΜΕΤΑΠΤΥ ΧΙΑΚΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡ ΙΚΟ	ΜΕΤΑΔΙΔΑ ΚΤΟΡΙΚΟ	
ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; Σύνολο	ΝΑΙ	17	11	8	3	2	41
	ΟΧΙ	16	23	3	1	0	43
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	10	6	1	0	0	17
		43	40	12	4	2	101

Πίνακας 26.1: Επίπεδο σπουδών μητέρας και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,671 ^a	8	,091
Likelihood Ratio	14,693	8	,065
Linear-by-Linear Association	5,711	1	,017
N of Valid Cases	101		

a. 8 cells (53,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,34.

Πίνακας 26.1: Επίπεδο σπουδών μητέρας και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Το επίπεδο σπουδών του πατέρα επηρεάζει την άποψή τους για τη σχέση φύλου – γλωσσικής ανάπτυξης ($\chi^2= 0.009$, $df=8$, $p<0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 27.1 και 27.2. Δηλαδή, παρατηρούμε ότι οι πατέρες που είναι απόφοιτοι Β/θμιας Εκπαίδευσης είναι σχεδόν ισόποσα κατανεμημένοι ανάμεσα στις τρεις δυνατές απαντήσεις (Ναι / Όχι / Δεν γνωρίζω), γεγονός το οποίο υποδεικνύει μάλλον άγνοια επί του θέματος. Σε αντίθεση με τους απόφοιτους Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (και άνω) όπου είναι ξεκάθαροι ανάμεσα στο Ναι ή το Όχι.

**ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; *
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΑΤΕΡΑ**

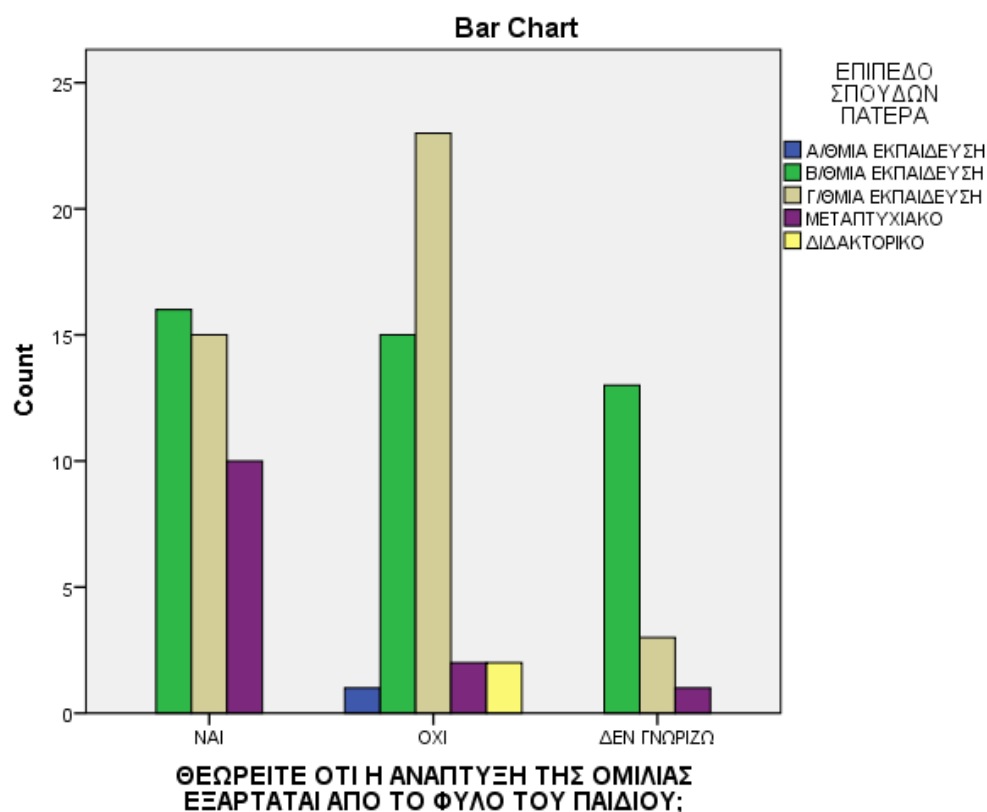
		ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΑΤΕΡΑ					Σύνολο α
		Α/ΘΜΙΑ ΕΚΠ.	Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠ.	Γ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ.	ΜΕΤ/ΚΟ	ΔΙΔ/ΚΟ	
ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; Σύνολο	ΝΑΙ	0	16	15	10	0	41
	ΟΧΙ	1	15	23	2	2	43
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	0	13	3	1	0	17
		1	44	41	13	2	101

Πίνακας 27.1: Επίπεδο σπουδών πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,467 ^a	8	,009
Likelihood Ratio	21,282	8	,006
Linear-by-Linear Association	5,237	1	,022
N of Valid Cases	101		

a. 7 cells (46,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,17.

Πίνακας 27.2: Επίπεδο σπουδών πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Εικόνα 14: Επίπεδο σπουδών πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Το επάγγελμα της μητέρας δεν επηρεάζει την άποψή τους για τη σχέση φύλου – γλωσσικής ανάπτυξης ($\chi^2 = 0.238$, $df=6$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 28.

**ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; *
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ**

		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ				Σύνολα
		ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟ Σ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟ Σ	ΕΛΕΥΘΕΡΟ Σ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΙΑΣ	ΑΝΕΡΓΟ Σ	
ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;	ΝΑΙ	2	20	7	12	41
	ΟΧΙ	8	20	8	7	43
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	4	5	2	6	17
	Σύνολα Ι	14	45	17	25	101

Πίνακας 28: Επάγγελμα μητέρας και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Το επάγγελμα του πατέρα επηρεάζει την άποψή τους για τη σχέση φύλου – γλωσσικής ανάπτυξης ($\chi^2 = 0.029$, $df=6$, $p<0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 29.1 και 29.2.

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; * ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ

		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ				Σύνολα
		ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟ Σ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΙΑΣ	ΑΝΕΡΓΟ Σ	
ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; Σύνολα	ΝΑΙ	1	24	14	2	41
	ΟΧΙ	6	25	11	1	43
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	6	5	6	0	17
		13	54	31	3	101

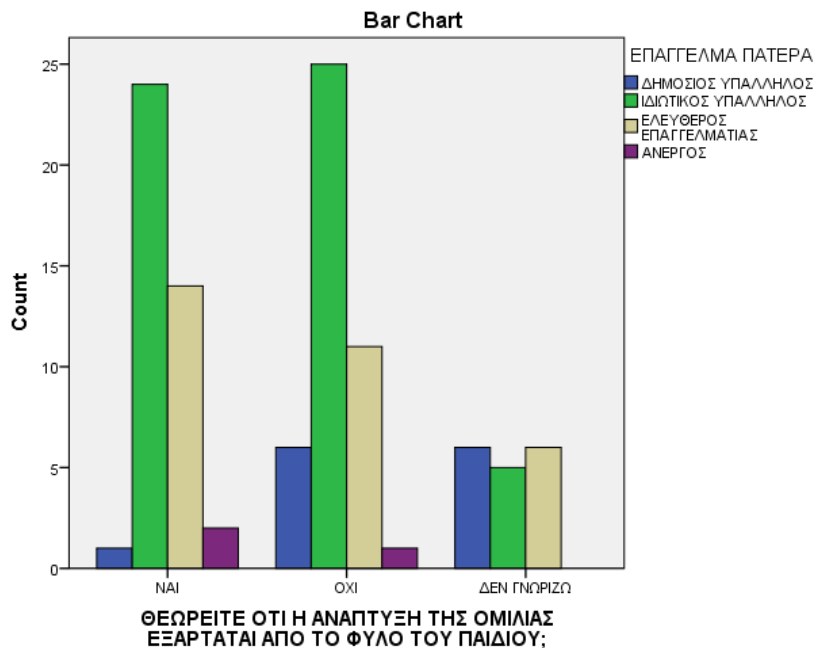
Πίνακας 29.1: Επάγγελμα πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	14,069 ^a	6	,029
Likelihood Ratio	14,459	6	,025
Linear-by-Linear Association	4,852	1	,028
N of Valid Cases	101		

a. 4 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,50.

Πίνακας 29.2: Επάγγελμα πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Εικόνα 15: Επάγγελμα πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Το εισόδημα της μητέρας δεν επηρεάζει την άποψή τους για τη σχέση φύλου – γλωσσικής ανάπτυξης ($\chi^2=0.348$, $df=8$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 30.1 και 30.2. Ούτε το εισόδημα πατέρα επίσης επηρεάζει την άποψή τους για τη σχέση φύλου – γλωσσικής ανάπτυξης ($\chi^2=0.259$, $df=8$, $p>0.05$). τα αποτελέσματα αυτά φαίνονται στους πίνακες 31.1 και 31.2.

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; * ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ Crosstabulation

Count		ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ					Σύνολα
		0-300 Ε	301-700 Ε	701-1500 Ε	>1500 Ε	ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	
ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;	ΝΑΙ	10	13	8	9	1	41
	ΟΧΙ	9	8	17	8	1	43
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	5	5	6	0	1	17
Σύνολα		24	26	31	17	3	101

Πίνακας 30.1: Εισόδημα μητέρας και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,934 ^a	8	,348
Likelihood Ratio	11,826	8	,159
Linear-by-Linear Association	,149	1	,700
N of Valid Cases	101		

a. 6 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,50.

Πίνακας 30.2: Εισόδημα μητέρας και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; * ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΠΑΤΕΡΑ

		ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΠΑΤΕΡΑ					Σύνολα
		0-300 Ε	301-700 Ε	701-1500 Ε	>1500 Ε	ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	
ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;	ΝΑΙ	2	9	14	16	0	41
	ΟΧΙ	1	4	26	11	1	43
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	0	2	11	4	0	17
	Σύνολα	3	15	51	31	1	101

Πίνακας 31.1: Εισόδημα πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,083 ^a	8	,259
Likelihood Ratio	10,983	8	,203
Linear-by-Linear Association	,108	1	,742
N of Valid Cases	101		

a. 7 cells (46,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,17.

Πίνακας 31.2: Εισόδημα πατέρα και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

Τέλος, ο αριθμός παιδιών στην οικογένεια δεν επηρεάζει την άποψη των γονέων για τη σχέση φύλου – γλωσσικής ανάπτυξης ($\chi^2 = 0.601$, $df=6$, $p>0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 32.1 και 32.2.

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ; * ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ Crosstabulation

Count		ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ				Σύνολα
		1	2	3	4	
ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;	ΝΑΙ	19	14	6	2	41
	ΟΧΙ	15	21	6	1	43
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	5	7	3	2	17
Σύνολα		39	42	15	5	101

Πίνακας 32.1: Αριθμός παιδιών στην οικογένεια και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,559 ^a	6	,601
Likelihood Ratio	4,261	6	,641
Linear-by-Linear Association	1,562	1	,211
N of Valid Cases	101		

a. 4 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,84.

Πίνακας 32.1: Αριθμός παιδιών στην οικογένεια και άποψη γονέα για τη σχέση φύλου - γλωσσικής ανάπτυξης (Chi-square test)

γ. Σχετικά με τις πεποιθήσεις των γονέων σχετικά με τη χρήση πιπίλας ή μπιμπερό και γλωσσικής ανάπτυξης προέκυψαν τα παρακάτω αποτελέσματα: Σύμφωνα με το Chi-square test η ηλικία της μητέρας επηρεάζει την άποψή της για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού ($\chi^2 = 0.024$, $df=9$, $p<0.05$), δηλαδή, παρατηρούμε πως οι πιο νέες μητέρες γνωρίζουν πως η παρατεταμένη χρήση της πιπίλας μπορεί να προκαλέσει διαταραχή και στην ομιλία και στην ακοή. Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 33.1, 33.2.

ΗΛΙΚΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ * ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΠΙΠΙΛΑΣ Ή/ΚΑΙ ΜΠΟΥΚΑΛΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ:

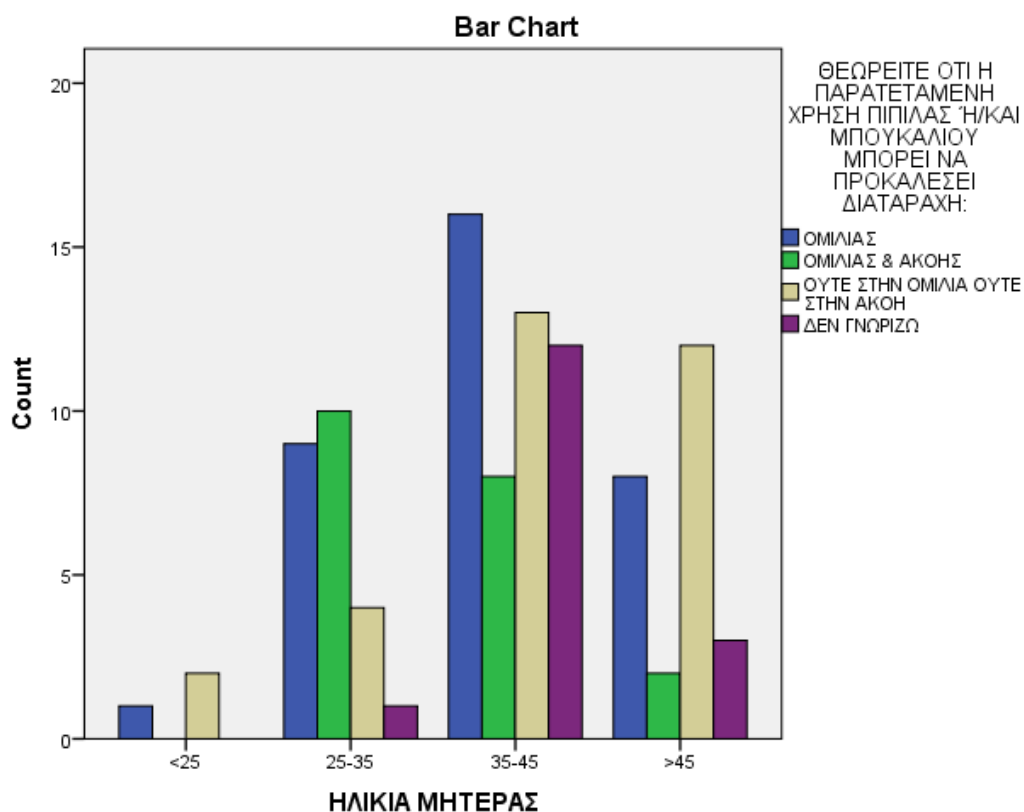
		ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΠΙΠΙΛΑΣ Ή/ΚΑΙ ΜΠΟΥΚΑΛΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ:				Σύνολα
		ΟΜΙΛΙΑΣ	ΟΜΙΛΙΑΣ & ΑΚΟΗΣ	ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΟΜΙΛΙΑ ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΑΚΟΗ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΗΛΙΚΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ	<25	1	0	2	0	3
	25-35	9	10	4	1	24
	35-45	16	8	13	12	49
	>45	8	2	12	3	25
Σύνολα		34	20	31	16	101

Πίνακας 33.1: Ηλικία της μητέρας και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,192 ^a	9	,024
Likelihood Ratio	19,580	9	,021
Linear-by-Linear Association	1,349	1	,245
N of Valid Cases	101		

a. 8 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,48.

Πίνακας 33. 2: Ηλικία της μητέρας και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού (Chi-square test)

Εικόνα 16: Ηλικία της μητέρας και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού

Η ηλικία του πατέρα επηρεάζει την άποψή του για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού ($\chi^2 = 0.010$, $df=6$, $p<0.05$), δηλαδή, παρατηρούμε πως οι πιο νέοι πατέρες γνωρίζουν τις επιπτώσεις και στην ομιλία και στην ακοή από την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή μπιμπερό. Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 34.1, 34.2.

**ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΤΕΡΑ * ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΠΙΠΙΛΑΣ Ή/ΚΑΙ ΜΠΟΥΚΑΛΙΟΥ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ: Crosstabulation**

Count		ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΠΙΠΙΛΑΣ Ή/ΚΑΙ ΜΠΟΥΚΑΛΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ:				Σύνολα
		ΟΜΙΛΙΑΣ	ΟΜΙΛΙΑΣ & ΑΚΟΗΣ	ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΟΜΙΛΙΑ ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΑΚΟΗ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΤΕΡΑ	25-35	5	7	4	3	19
	35-45	14	11	7	8	40
	>45	15	2	20	5	42
	Σύνολα	34	20	31	16	101

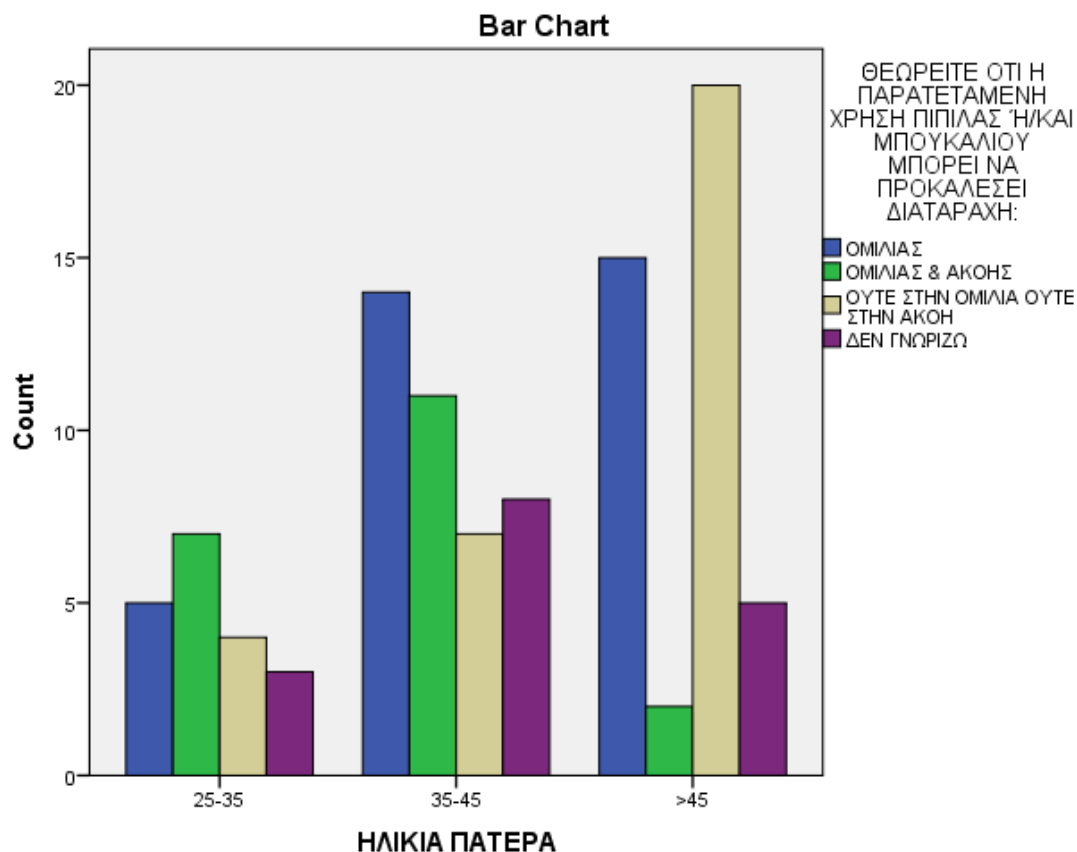
Πίνακας 34.1: Ηλικία πατέρα και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού

Chi-Square Tests

	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,771 ^a	6	,010
Likelihood Ratio	18,157	6	,006
Linear-by-Linear Association	,010	1	,920
N of Valid Cases	101		

a. 2 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,01.

Πίνακας 34.2: Ηλικία πατέρα και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού (Chi-square test)

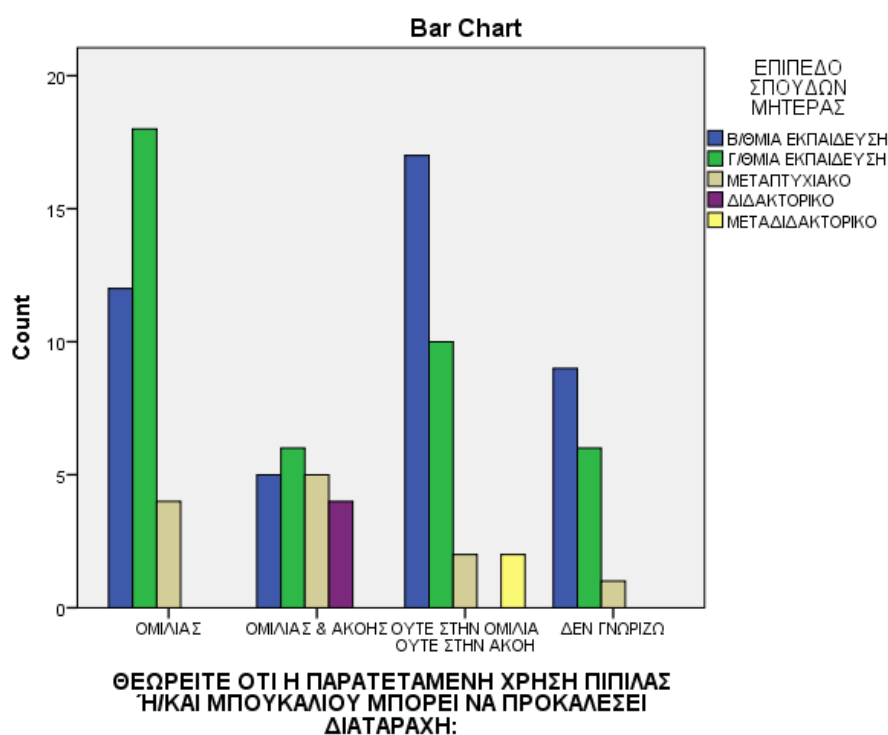
Εικόνα 17: Ηλικία πατέρα και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό

Το επίπεδο σπουδών της μητέρας επηρεάζει την άποψή τους για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό ($\chi^2 = 0.002$, $df=12$, $p<0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 35, εικόνα 18. Το επίπεδο σπουδών του πατέρα επηρεάζει την άποψή τους για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό ($\chi^2 = 0.049$, $df=12$, $p<0.05$). Από τα παραπάνω γίνεται φανερό πως οι γονείς κατώτατου μορφωτικού επιπέδου, είτε αγνοούν τις συνέπειες από την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή μπιμπερό, στην ανάπτυξη τόσο της ακοής όσο και της ομιλίας, είτε θεωρούν πως επηρεάζεται μόνο η ομιλία. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 36, εικόνα 19.

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	30,915 ^a	12	,002
Likelihood Ratio	27,467	12	,007
Linear-by-Linear Association	,487	1	,485
N of Valid Cases	101		

a. 12 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,32.

Πίνακας 35: Επίπεδο σπουδών μητέρας και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού (Chi-square test)

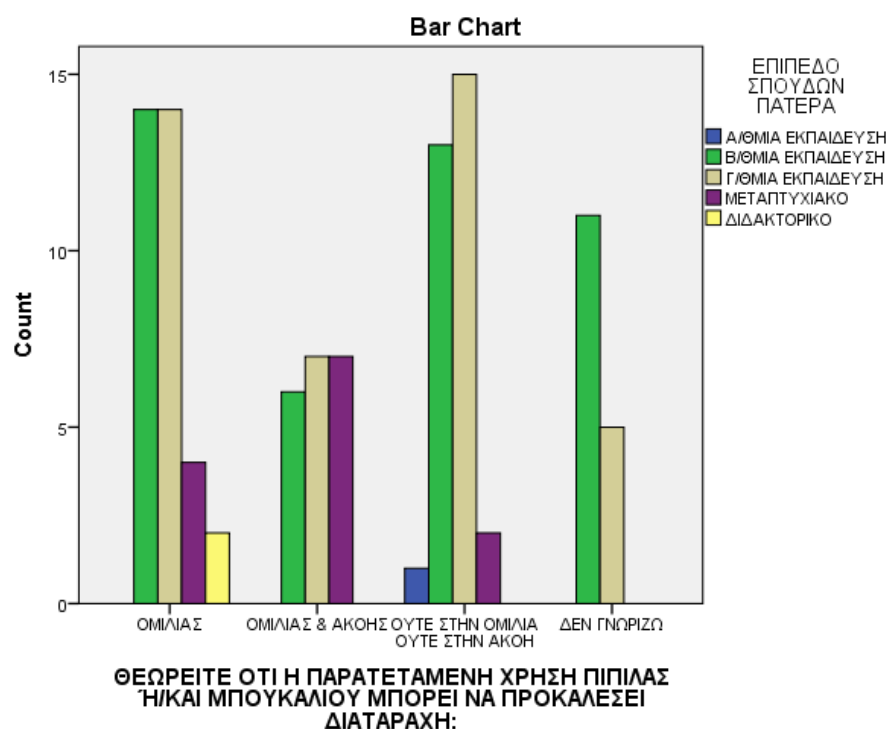
Εικόνα 18: Επίπεδο σπουδών μητέρας και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,095 ^a	12	,049
Likelihood Ratio	21,207	12	,047
Linear-by-Linear Association	4,265	1	,039
N of Valid Cases	101		

a. 12 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,16.

Πίνακας 36: Επίπεδο σπουδών πατέρα και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού (Chi-square test)

Εικόνα 19: Επίπεδο σπουδών πατέρα και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού

Το επάγγελμα του πατέρα επηρεάζει την άποψή του για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό ($\chi^2 = 0.028$, $df=9$, $p<0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 37.1 και 37.2. Τέλος, ο αριθμός παιδιών στην οικογένεια επηρεάζει την άποψη των γονέων για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό ($\chi^2 = 0.034$, $df=9$, $p<0.05$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες 38.1 και 38.2.

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΠΙΠΙΛΑΣ Ή/ΚΑΙ ΜΠΟΥΚΑΛΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ: * ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ

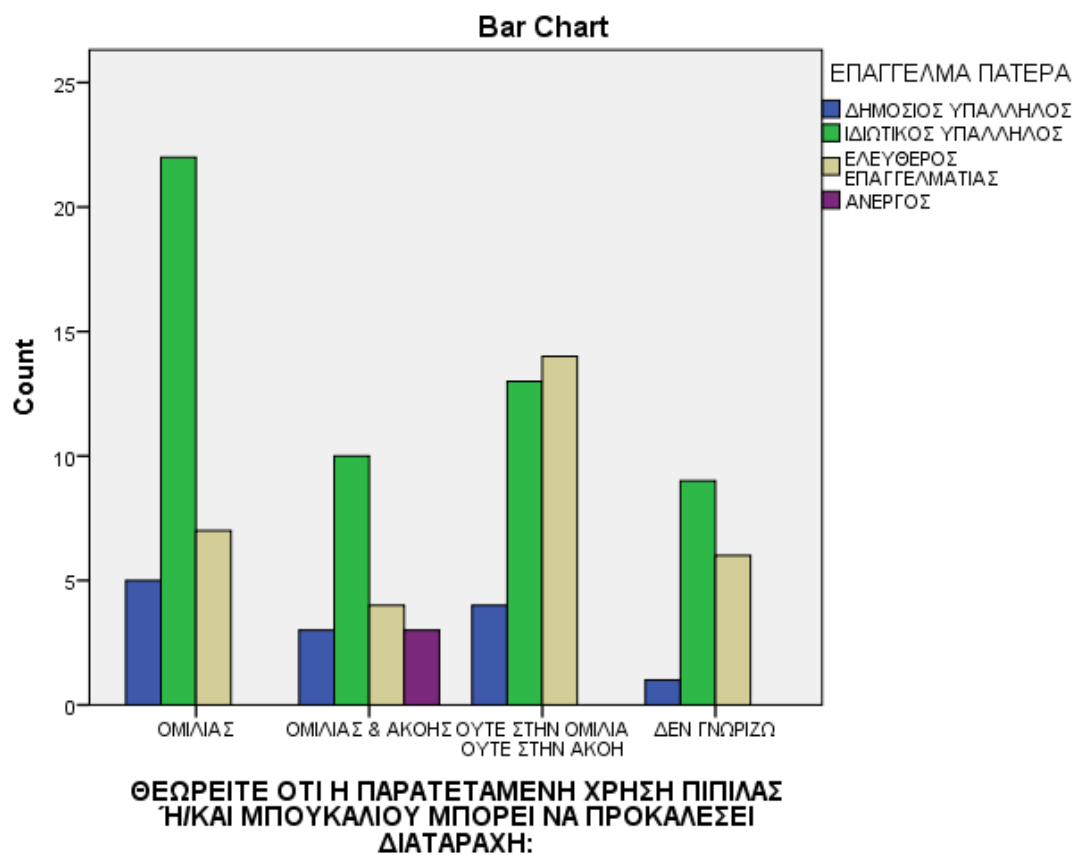
		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ				Σύνολα
		ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	ΑΝΕΡΓΟΣ	
ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΠΙΠΙΛΑΣ Ή/ΚΑΙ ΜΠΟΥΚΑΛΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ:	ΟΜΙΛΙΑΣ	5	22	7	0	34
	ΟΜΙΛΙΑΣ & ΑΚΟΗΣ	3	10	4	3	20
	ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΟΜΙΛΙΑ ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΑΚΟΗ	4	13	14	0	31
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	1	9	6	0	16
	Σύνολα	13	54	31	3	101

Πίνακας 37.1: Επάγγελμα πατέρα και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,729 ^a	9	,028
Likelihood Ratio	16,397	9	,059
Linear-by-Linear Association	2,545	1	,111
N of Valid Cases	101		

a. 9 cells (56,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,48.

Πίνακας 37.2: Επάγγελμα πατέρα και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού (Chi-square test)

Εικόνα 20: Επάγγελμα πατέρα και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΠΙΠΙΛΑΣ Ή/ΚΑΙ ΜΠΟΥΚΑΛΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ: * ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

		ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ				Σύνολα
		1	2	3	4	
ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΠΙΠΙΛΑΣ Ή/ΚΑΙ ΜΠΟΥΚΑΛΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ:	ΟΜΙΛΙΑΣ	8	13	11	2	34
	ΟΜΙΛΙΑΣ & ΑΚΟΗΣ	10	10	0	0	20
	ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΟΜΙΛΙΑ ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΑΚΟΗ	12	13	4	2	31
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	9	6	0	1	16
Σύνολα		39	42	15	5	101

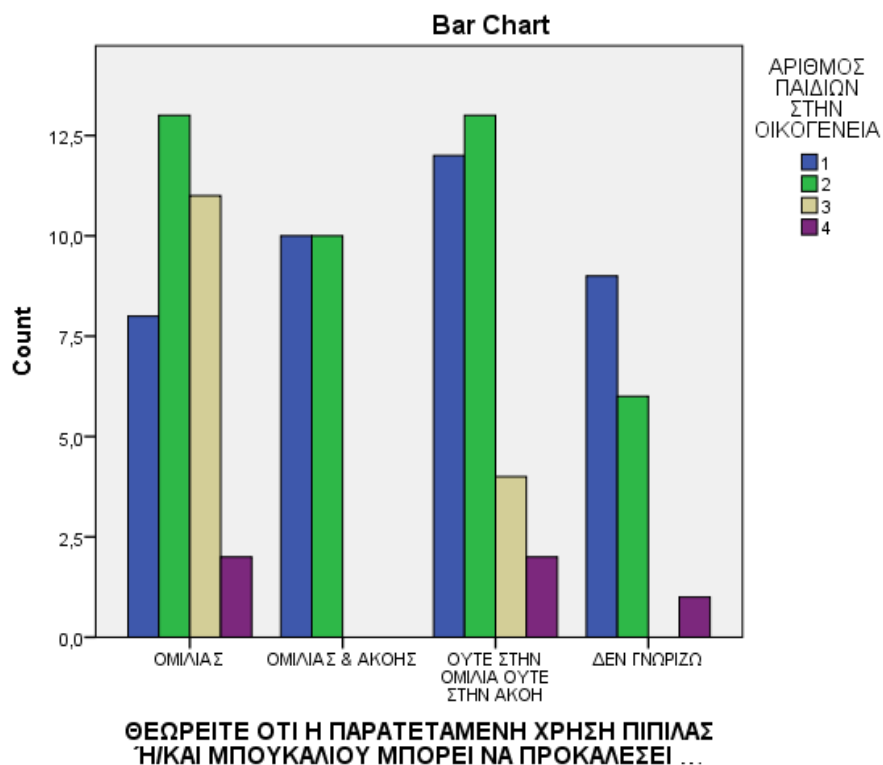
Πίνακας 38.1: Αριθμός παιδιών στην οικογένεια και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,145 ^a	9	,034
Likelihood Ratio	22,775	9	,007
Linear-by-Linear Association	6,428	1	,011
N of Valid Cases	101		

a. 7 cells (43,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,79.

Πίνακας 38.2: Αριθμός παιδιών στην οικογένεια και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπουκαλιού (Chi-square test)

Εικόνα 21: Αριθμός παιδιών στην οικογένεια και άποψη γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προέκυψαν επίσης: Η οικογενειακή κατάσταση δεν επηρεάζει την άποψη των γονέων για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό ($\chi^2 = 0.163$, $df=3$, $p>0.05$). Ο τόπος καταγωγής του γονέα δεν επηρεάζει την άποψή του για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό ($\chi^2 = 0.195$, $df=6$, $p>0.05$). Το επάγγελμα της μητέρας δεν επηρεάζει την άποψή του για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό ($\chi^2 = 0.056$, $df=9$, $p>0.05$). Το μηναίο εισόδημα της μητέρας δεν επηρεάζει την άποψη του γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό ($\chi^2 = 0.273$, $df=12$, $p>0.05$). Το μηναίο εισόδημα του πατέρα δεν επηρεάζει την άποψη του γονέα για την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό ($\chi^2 = 0.136$, $df=12$, $p>0.05$).

Συζήτηση Αποτελεσμάτων

Σκοπός της εργασίας αυτής ήταν να μελετήσει τις γνώσεις των γονέων παιδιών ηλικίας μέχρι και 12 ετών σχετικά με την γλωσσική τους ανάπτυξη. Συμπερασματικά, μέσα από την επεξεργασία και ανάλυση των αποτελεσμάτων, θα μπορούσαμε να καταλήξουμε στα εξής:

- Οι γονείς γνωρίζουν ότι η ηλικία όπου το παιδί θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει την κατάκτηση όλων των ήχων/ φωνημάτων είναι τα 4 έτη, ωστόσο, όπως αναφέραμε στο θεωρητικό μέρος (Παπαηλίου, 2005; Νήμα, 2004; Cruystal & Varley 1998), η ηλικία που συμβαίνει αυτό είναι αυτή των 6 ετών.
- Οι γονείς γνωρίζουν ότι η ηλικία όπου το παιδί ξεκινάει να «ψελλίζει» με επαναληπτικές σειρές συλλαβών είναι οι 6 μήνες, αποτέλεσμα που συμφωνεί με τις βιβλιογραφικές αναφορές (Παπαηλίου, 2005; Νήμα, 2004; Cruystal & Varley 1998).
- Οι γονείς αναγνωρίζουν ότι η ηλικία όπου το παιδί είναι σε θέση να γυρνάει το κεφάλι προς την πηγή των ήχων είναι οι 6 μήνες, που συμφωνεί με τις βιβλιογραφικές αναφορές (Παπαηλίου, 2005; Νήμα, 2004; Cruystal & Varley 1998).
- Οι γονείς γνωρίζουν ότι η ηλικία όπου το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί απλές εντολές, είναι τα 1-2 έτη. Στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι σύμφωνα με τη βιβλιογραφία (Παπαηλίου, 2005; Νήμα, 2004), η ηλικία όπου το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί απλές εντολές είναι αυτή των 2 ετών. Στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου, οι ηλικίες ήταν οριακά κοντά (1-2 ετών και 2-3 ετών) γεγονός που μπορεί να προκάλεσε σύγχυση στους γονείς αφενός και αφετέρου στην επεξεργασία των δεδομένων, κάθε απάντηση θα μπορούσε να θεωρηθεί σωστή.
- Οι γονείς αναγνωρίζουν ότι ηλικία όπου το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί σύνθετες εντολές, είναι τα 4 έτη, αποτέλεσμα όπου συμφωνεί με τη βιβλιογραφία (Παπαηλίου, 2005; Νήμα, 2004).
- Οι γονείς αναγνωρίζουν ότι η ηλικία όπου το παιδί χρησιμοποιεί τις πρώτες του λέξεις είναι (από) 12 μηνών (Παπαηλίου, 2005; Νήμα, 2004; Cruystal & Varley 1998).
- Οι γονείς αναγνωρίζουν ότι η ηλικία όπου τα παιδιά δημιουργούν προτάσεις δυο λέξεων είναι 18 έως 24 μηνών (Παπαηλίου, 2005; Νήμα, 2004; Cruystal & Varley 1998).
- Οι γονείς πιστεύουν ότι η ηλικία όπου το παιδί θα πρέπει να χρησιμοποιεί σωστά τη συντακτική δομή των προτάσεων και τους γραμματικούς κανόνες όπως οι ενήλικες είναι τα 5 έτη, αποτέλεσμα που συμφωνεί με την βιβλιογραφία (Παπαηλίου, 2005; Νήμα, 2004; Cruystal & Varley 1998).
- Οι γονείς συμφωνούν πως το οικογενειακό περιβάλλον συμβάλλει στην έναρξη και ανάπτυξη της ομιλίας των παιδιών και θεωρούν πως η χρήση «μωρουδίστικων» εκφράσεων δυσχεραίνει τόσο την έναρξη όσο και την ανάπτυξη της ομιλίας. Εδώ υπάρχει διαφωνία με τη βιβλιογραφία ως προς το κομμάτι της έναρξης της ομιλίας, αλλά συμφωνία ως προς το κομμάτι της ανάπτυξης της ομιλίας (Thiessen et al, 2005; Kuczaj, 1999; Harris & Chasin 1999).
- Οι γονείς συμφωνούν με τις βιβλιογραφικές αναφορές για το ότι η έναρξη και ανάπτυξη της ομιλίας των παιδιών εξαρτάται από το φύλο του, ότι τα

προβλήματα ακοής επηρεάζουν την ανάπτυξη της ομιλίας του παιδιού (τα ευρήματα συμφωνούν με αυτά των Wolff & de Goulart (2013), όπου οι γονείς δεν έχουν μια αόριστη γνώση όσον αφορά τη σχέση της ακοής και της ομιλίας) και, τέλος, ότι η παρατεταμένη χρήση της πιπίλας ή / και του μπιμπερό μπορεί να προκαλέσει διαταραχή και στην ακοή και στην ομιλία του παιδιού. (Kuczaj,1999; Harris & Chasin 1999).

Σε γενικές γραμμές μπορούμε να ισχυριστούμε ότι οι γονείς που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα, γνωρίζουν τα στάδια της γλωσσικής ανάπτυξης των παιδιών. Θα πρέπει στο σημείο αυτό να σημειώσουμε πως δεν λάβαμε υπόψη μας στα ερευνητικά ερωτήματα τις οικογένειες όπου τα παιδιά τους είχαν δεχτεί κάποια παρέμβαση, ακριβώς για να εξετάσουμε πιο γενικά το δείγμα ως προς τα χαρακτηριστικά του. Είναι σημαντικό να τονίσουμε πως θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον η ίδια έρευνα να ελάμβανε χώρα σε μεγαλύτερο δείγμα γονέων και στην ευρύτερη περιφέρεια όπου θα μπορούσαν να εξεταστούν και άλλες επιστημονικές περιοχές που αφορούν τη γλωσσική ανάπτυξη, όπως είναι ο τόπος μόνιμης κατοικίας, το είδος της παρέμβασης που έχουν δεχτεί κάποια παιδιά κλπ.

Από την ίδια έρευνα προέκυψαν και ορισμένα σημαντικά ζητήματα. Η γνώση των γονέων σχετικά με τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών, δεν φάνηκε να σχετίζεται με κάποιο από τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων. Ωστόσο, από τη μελέτη των συσχετίσεων των δημογραφικών στοιχείων με τις απόψεις των γονέων, προέκυψαν τα εξής:

- Η ηλικία, το επίπεδο σπουδών και το επάγγελμα του πατέρα επηρεάζουν την άποψη του γονέα σχετικά με τη σχέση φύλου – γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού, αποτελέσματα που συμφωνούν με την έρευνα των Tamis-Le Monda et al, (2004).
- Η ηλικία των γονέων, το επίπεδο σπουδών των γονέων, το επάγγελμα του πατέρα καθώς επίσης και ο αριθμός παιδιών στην οικογένεια, επηρεάζουν τις απόψεις των γονέων σχετικά με τις επιπτώσεις από την παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή / και μπιμπερό, αποτελέσματα που συμφωνούν με τις έρευνες των Tomasi et al (2003),όχι όμως με την έρευνα των Wolff & de Goulart, 2013.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε πως τα αποτελέσματα από την εν λόγω έρευνα απαντούν πλήρως τα ερευνητικά ερωτήματα, φαίνεται δε να υπάρχει μια τάση οι νεότεροι γονείς να είναι πιο ενημερωμένοι για τις πιθανές διαταραχές που μπορεί να εμφανιστούν στη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών τους, σε σχέση με αυτούς τους γονείς που βρίσκονται στις ηλικιακές ομάδες >45 ετών. Επίσης γίνεται φανερό ότι όχι τόσο το εισόδημα της οικογένειας, αλλά περισσότερο το μορφωτικό επίπεδο και η επαγγελματική κατάσταση των γονέων επηρεάζει σε έναν βαθμό τις απόψεις των γονέων τόσο για την γλωσσική, όσο και για τη γενικότερη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Baratz, S.S. & Baratz, J.C. (1970). Early childhood intervention: The social science basis for institutional racism. *Harvard Educational Review*, 20(1), 29-50.
- Bernstein, B., (1958). Some sociological determinants of perception. *British Journal of Sociology*, 9, 159-174.
- Bernstein, B., (1961). Social structure, language and learning. *Educational Research*, 3, 163-176.
- Bernstein, B., (1971). *Class, Codes and Control*. St. Albans: Paladin.
- Bitar ML, Latorre MRDO, Viude A, Takahashi LN, Silva VPP., (1994) Caracterização da saúde de crianças atendidas em creches e prevenção dos distúrbios de comunicação. *Rev. Saúde Públ.* 28(1): 46-58.
- Brown, R., (1970). *Social Psychology*, N. York: C. MacMillan.
- Βρυώνης, Γ., (2004). *Παιδιατρική*. Εκδ. ΕΦΥΡΑ.
- Chiari BM, Goulart BNG, Nishihata R et al. (2012). Perda auditiva sensorioneural unilateral e distúrbios da comunicação. *Rev. bras. crescimento desenvolv. hum.* 2012; 22(1): 81-84.
- Cruystal, D., & R. Varley (1998). *Introduction to language pathology*. London: Whurr.
- Dale, P. (1972). *Language development*. Illinois: Dryden Pres. 1972.
- Davie, R., Butler, N. & Goldstein, H. (1972). *From birth to seven*. London: Longman.
- Ertem, Io., Atay, G., Dogan, D.G., Bayhan A., Bingoler, BE., Gok, GC., Ozbas, S., Haznedaroglou, D., Isikli, S. (2007). Mothers' Knowledge of Young Children in a developing country. *Child and Health Dev.*; 33(6): 728-37.
- Freedman, N. (1967). Cultural deprivation: A commentary in the sociology of knowledge. *Journal of Educational Thought*, 1(2), 88-98.
- Goulart BNG, Chiari BM., (2007). Prevalência de Desordens de Fala em Escolares e Fatores Associados. *Rev. Saúde Públ.*; 41(5): 726-731.
- Goulart BNG, Chiari BM., (2007) Avaliação Clínica Fonoaudiológica, Integralidade e Humanização: perspectivas gerais e contribuições para reflexão. *Rev. Soe. bras. fonoaudiol.*; 12 (4): 335-340.
- Halliday, M.A.K. (1975). Learning how to mean. In E. & E. Lenneberg (Eds.). *Foundations of Language development: A multi – disciplinary approach*. New York. Wiley.
- Hage SRV, Faiad LNV. Perfil de pacientes com alteração de linguagem atendidos na clínica de diagnóstico dos distúrbios da comunicação – Universidade de São Paulo – campus Bauru. *Rev. CEFAC* 2005; 7(4): 433-440.
- Harris, M., & Chasin, J. (1999). Developments in early lexical comprehension: A comparison of parental report and controlled testing. *Journal of child language*.

- Hart, B., & Risley, R. T. (1995). *Meaningful differences in the everyday experience of young American children*. Baltimore: Paul H. Brookes.
- Houston (1970). A re-examination of some assumptions about the language of the disadvantaged child. *Child Development*, 41, 947-963.
- Hutt, C. (1972). *Males and Females*. Middlesex: Penguin.
- Kellmer Pringle, M. L, Butler, N. & Davie, R. (1966). *11.000 seven-Years-Olds*. London: Longman.
- Kuczaj, S.A (1999). The world of words: Thoughts on the development of a lexicon. In M. Barrett. *The development of language*. Hove: Psychology Press.
- Labov, W, (1972). The logic of non-standard English. In P.P.Giglioli (Ed.). *Language and social context*. Middlesex: Penguin.
- Legovic M, Ostric L. (2003). The effects of feeding methods on the growth of the jaws in infants. In: Neiva FCB, Cattoni DM, Ramos JLA, Issler H. Desmame precoce: implicações para o desenvolvimento motor-oral. *J. Pediatr. (Rio J.)*; 79 (1): 07- 15.
- Mervis, C.B & Bertrand J. (1995). Early lexical acquisition and the vocabulary spurt: A response to Goldfield & Reznick. *Journal of Child Language*.
- Μήτσης Ν., (1996). *Διδακτική του γλωσσικού μαθήματος. Από την γλωσσική θεωρία στην διδακτική πράξη*. Αθήνα, Gutenberg.
- Μπλούνας, Θ. (1977). *Οι διαφορές ανάμεσα στα φύλα*. Αθήνα. Δίπτυχο.
- Nash, J. (1973). *Development psychology: A psychobiological approach*. London: Prentice Hall.
- Νήμα, Ε., (2004). Γλωσσική ανάπτυξη και διδασκαλία, Επιστημονικό βήμα, ακαδημία Θεσσαλονίκης
- Παντελής, Σ. (1973). *Neighborhood and class differences in children's use of language in Greece*. M. Ed. Thesis. University of Dundee, Britain.
- Παντελής, Σ. (1984). Γλώσσα και ισότητα εκπαιδευτικών ευκαιριών. *Γλώσσα*. 4.
- Παπαηλίου, Χ., (2005). *Η ανάπτυξη της γλώσσας*. Αθήνα, εκδ. Παπαζήση.
- Piaget, J. (1968). Language and thought from the genetic point of view. In J. Piaget. *Six Psychological Studies*. London: University London Press.
- Ρόσμπογλου Σ.Κ. (2002). Φυσικοθεραπεία σε παθήσεις- κακώσεις Κεντρικού Νευρικού Συστήματος. Εκπαιδευτικές σημειώσεις. Μέρος Α΄ και Β΄ Θεσσαλονίκη.
- Schirmer CR, Fontoura DR, Nunes ML. Distúrbios da aquisição da linguagem e da aprendizagem. *J. Pediatr. (Rio J.)* 2004; 80(2 Supl): 95-103.
- Serra-Negra JMC, Pordeus IA, Rocha JF. (2003) Estudo da associação entre aleitamento, hábitos bucais e maloclusões. In: Neiva FCB, Cattoni DM, Ramos JLA, Issler H. Desmame precoce: implicações para o desenvolvimento motor-oral. *J. Pediatr. (Rio J.)*; 79 (1): 07-12.
- Silva EL. Hábitos bucais deletérios. (2009). *Rev. Para. Med.* 2006; 20: 47-50.17. Castilho SD, Rocha MAM. Uso de chupeta: história e visão multidisciplinar. *J. Pediatr. (Rio J.)*; 85(6): 480-489.

- Silva VVC, Padovani CA, Bomfim FR. Conhecimento dos pais de crianças surdas sobre a reabilitação auditiva: uma experiência em Salvador. *Rev. Baiana Saúde Pública* 2007; 31(1): 7-18.
- Slobin, D.I., (1972). Seven questions about language development. In P. C. Dodwell (Ed.). *New Horizons in Psychology 2*. Penguin: Middlesex.
- Takao Inoue, Ryuta Nakagawa, Missa Kondou, Tadashi Koga, Kazuyuki Shinohara, (2011). Discrimination between mothers' infant- and adult-directed speech using hidden Markov models. *Neuroscience Research*.
- Tamis-Le Monda, CS., Shannon, JD., Cabrera, NJ., Lamb, ME., (2004). Fathers and Mothers at play with their 2- and 3- years olds: contributions to language and cognitive development. *Child Dev.*, Nov.- Dec. , 75(6):1806-20.
- Trawitzki LVV, Lima WTA, Melchior MO, Grechi TH, Valera FCP. (2005) Aleitamento e hábitos orais deletérios em respiradores orais e nasais. *Rev Bras Otorrinolaringol*; 71(6):747-751.
- Tizard, B., Hughes, M., Carmichael, H. & Pinkerton, G. (1983). Language and social class: is verbal deprivation a myth? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 24, 4, 533-43.
- Turner, J. (1975). *Cognitive development*. London: Methuen.
- Wilkes, A. (1976). *Language development*. M. Ed. Notes, University of Dundee. Britain.
- Williams, PD., Soetjningsih, Williams, R., (2000). Balinese mothers' development timetables for young children. *West J Nurs Res.*, Oct., 22(6): 717-35.
- Wolff, G., Goulard, BN., (2013). Parents' perception of communication disorders in childhood. *Journal of Human Growth and Development*; 23(2), 177-183.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ , ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Θέμα πτυχιακής: Οι γνώσεις των γονέων σχετικά με τη τυπική ανάπτυξη λόγου και ομιλίας. Έρευνα με ερωτηματολόγιο.

Ονόματα σπουδαστών: Παστού Σοφία, Τούντα Δανάη

Επιβλέπων καθηγητής: Κανελλοπούλου Ευαγγελία

Δημογραφικά στοιχεία

1. Συμπληρώνεται από:

- A. Μητέρα
- B. Πατέρα

2. Ηλικία μητέρας :

- A. < 25
- B. 25-35
- Γ. 36-45
- Δ. 46+

3. Ηλικία πατέρα :

- A. < 25
- B. 25-35
- Γ. 36-45
- Δ. 46+

4. Οικογενειακή κατάσταση:

- A. Παντρεμένοι
- B. Διαζευγμένοι

5. Τόπος καταγωγής :

- A. Αστική περιοχή
- B. Ημιαστική περιοχή
- Γ. Αγροτική περιοχή

6. Επίπεδο σπουδών μητέρας :

- A. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Δημοτικό)
- B. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Λύκειο)
- Γ. Τριτοβάθμια εκπαίδευση (Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ)
- Δ. Μεταπτυχιακές Σπουδές

Ε. Διδακτορικές Σπουδές
ΣΤ. Μεταδιδακτορικές Σπουδές

7. Επίπεδο σπουδών πατέρα :

Α. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Δημοτικό)
Β. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Λύκειο)
Γ. Τριτοβάθμια εκπαίδευση (Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ)
Δ. Μεταπτυχιακές Σπουδές
Ε. Διδακτορικές Σπουδές
ΣΤ. Μεταδιδακτορικές Σπουδές

8. Επάγγελμα μητέρας :

Α. Δημόσιος Υπάλληλος
Β. Ιδιωτικός Υπάλληλος
Γ. Ελεύθερος Επαγγελματίας
Δ. Άνεργος
Ε. Δεν απαντώ

9. Επάγγελμα πατέρα :

Α. Δημόσιος Υπάλληλος
Β. Ιδιωτικός Υπάλληλος
Γ. Ελεύθερος Επαγγελματίας
Δ. Άνεργος
Ε. Δεν απαντώ

10. Μηνιαίο εισόδημα μητέρας :

Α. 0-300ε
Β. 301-700ε
Γ. 701-1500ε
Δ. >1501ε
Ε. Δεν απαντώ

11. Μηνιαίο εισόδημα πατέρα :

Α. 0-300ε
Β. 301-700ε
Γ. 701-1500ε
Δ. >1501ε
Ε. Δεν απαντώ

12. Αριθμός παιδιών στην οικογένεια:

Α. 1
Β. 2
Γ. 3

- Δ. 4
- Ε. 5 και άνω

Ομιλία/ Λόγος

13. Υπάρχει στην οικογένεια παιδί που έχει λάβει παρεμβάσεις από:
(Κυκλώστε όσα ισχύουν)
- Α. Λογοθεραπευτή
 - Β. Εργοθεραπευτή
 - Γ. Ειδικό παιδαγωγό
 - Δ. Ψυχολόγο
 - Ε. Καμία παρέμβαση
14. Θα ζητούσατε βοήθεια από λογοθεραπευτή εάν παρατηρούσατε ότι το παιδί σας παρουσιάζει δυσκολίες:
(Κυκλώστε όσα ισχύουν)
- Α. Στο λόγο / ομιλία
 - Β. Στην κοινωνικότητα
 - Γ. Στην προσοχή / μνήμη
 - Δ. Σε όλα τα παραπάνω
15. Πιστεύετε ότι οι γονείς συμβάλλουν στην ανάπτυξη του λόγου και της ομιλίας του παιδιού;
- Α. Ναι
 - Β. Όχι
 - Γ. Δεν γνωρίζω
16. Θεωρείτε ότι η έναρξη και η ανάπτυξη της ομιλίας εξαρτάται από το φύλο του παιδιού;
- Α. Ναι
 - Β. Όχι
 - Γ. Δεν γνωρίζω
17. Μέχρι ποια ηλικία θεωρείται ότι το παιδί θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει την κατάκτηση όλων των ήχων/ φωνημάτων;
- Α. Έως 4 ετών
 - Β. Έως 6 ετών
 - Γ. Έως 8 ετών
 - Δ. Δεν γνωρίζω

18. Σε ποιά ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί ξεκινάει να “ψελλίζει” με επαναληπτικές σειρές συλλαβών (βάβισμα) π.χ. μπα-μπα, ντα-ντα ;
- A. Από 6 μηνών
 - B. Από 8 μηνών
 - Γ. Από 12 μηνών
 - Δ. Δεν γνωρίζω
19. Θεωρείτε ότι διευκολύνει ή δυσχεραίνει την **έναρξη** της ομιλίας η χρήση “μωρουδίστικων” λέξεων από το οικογενειακό περιβάλλον ;
- A. Διευκολύνει
 - B. Δυσχεραίνει
 - Γ. Δεν γνωρίζω
20. Πιστεύετε ότι η ‘μωρουδίστικη’ ομιλία του γονέα διευκολύνει ή δυσχεραίνει την **ανάπτυξη** λόγου / ομιλίας των νηπίων;
- A. Διευκολύνει
 - B. Δυσχεραίνει
 - Γ. Δεν γνωρίζω
21. Θεωρείτε ότι τα προβλήματα ακοής επηρεάζουν την ανάπτυξη της ομιλίας / λόγου;
- A. Ναι
 - B. Όχι
 - Γ. Δεν γνωρίζω
22. Θεωρείτε ότι η παρατεταμένη χρήση πιπίλας ή/και μπουκαλιού μπορεί να προκαλέσει διαταραχή:
- A. Ομιλίας
 - B. Ακοής
 - Γ. Και τα δύο
 - Δ. Τίποτα από τα δύο
 - E. Δεν γνωρίζω
23. Σε ποιά ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί είναι σε θέση να γυρνάει το κεφάλι προς την πηγή των ήχων;
- A. 6 μηνών
 - B. 12 μηνών
 - Γ. Δεν γνωρίζω

24. Σε ποιά ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί απλές εντολές (π.χ. δώσε το μολύβι);
- A. Από 1 έως 2 ετών
 - B. Από 2 έως 3 ετών
 - Γ. Δεν γνωρίζω
25. Σε ποιά ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί είναι σε θέση να κατανοεί σύνθετες εντολές (π.χ. δώσε το μικρό ποτήρι στην κούκλα);
- A. 4 ετών
 - B. 5 ετών
 - Γ. Δεν γνωρίζω
26. Σε ποιά ηλικία θεωρείτε ότι τα παιδιά ξεκινούν να χρησιμοποιούν τις πρώτες τους λέξεις;
- A. Από 12 μηνών
 - B. Από 18 μηνών
 - Γ. Από 24 μηνών
 - Δ. Δεν γνωρίζω
27. Σε ποιά ηλικία θεωρείτε ότι τα παιδιά δημιουργούν προτάσεις 2 λέξεων (π.χ. μαμά μπάλα);
- A. Από 18 έως 24 μηνών
 - B. Από 25 έως 30 μηνών
 - Γ. Δεν γνωρίζω
28. Σε ποιά ηλικία θεωρείτε ότι το παιδί θα πρέπει να χρησιμοποιεί σωστά τη συντακτική δομή των προτάσεων και τους γραμματικούς κανόνες όπως οι ενήλικες;
- A. Από 4 ετών
 - B. Από 5 ετών
 - Γ. Από 6 ετών
 - Δ. Δεν γνωρίζω

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Αναλυτικοί Στατιστικοί Πίνακες

ΓΟΝΕΑΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΠΑΤΕΡΑΣ	38	37,6	37,6	37,6
	ΜΗΤΕΡΑ	63	62,4	62,4	100,0
	Total	101	100,0	100,0	

ΗΛΙΚΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	<25	3	3,0	3,0	3,0
	25-35	24	23,8	23,8	26,7
	35-45	49	48,5	48,5	75,2
	>45	25	24,8	24,8	100,0
	Total	101	100,0	100,0	

ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΤΕΡΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	25-35	19	18,8	18,8	18,8
	35-45	40	39,6	39,6	58,4
	>45	42	41,6	41,6	100,0
	Total	101	100,0	100,0	

ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	75	74,3	74,3	74,3
	ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	16	15,8	15,8	90,1
	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	10	9,9	9,9	100,0
	Total	101	100,0	100,0	

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΗΤΕΡΑΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	43	42,6	42,6	42,6
	Γ/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	40	39,6	39,6	82,2
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	12	11,9	11,9	94,1
	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	4	4,0	4,0	98,0
	ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	2	2,0	2,0	100,0
	Total	101	100,0	100,0	

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΑΤΕΡΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Α/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1	1,0	1,0	1,0
	Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	44	43,6	43,6	44,6
	Γ/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	41	40,6	40,6	85,1
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	13	12,9	12,9	98,0
	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	2	2,0	2,0	100,0
	Total	101	100,0	100,0	

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	14	13,9	13,9	13,9
	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	45	44,6	44,6	58,4
	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	17	16,8	16,8	75,2
	ΑΝΕΡΓΟΣ	25	24,8	24,8	100,0
	Total	101	100,0	100,0	

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-300 Ε	24	23,8	23,8	23,8
	301-700 Ε	26	25,7	25,7	49,5
	701-1500 Ε	31	30,7	30,7	80,2
	>1500 Ε	17	16,8	16,8	97,0
	ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	3	3,0	3,0	100,0
	Total	101	100,0	100,0	

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΠΑΤΕΡΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-300 Ε	3	3,0	3,0	3,0
	301-700 Ε	15	14,9	14,9	17,8
	701-1500 Ε	51	50,5	50,5	68,3
	>1500 Ε	31	30,7	30,7	99,0
	ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	1	1,0	1,0	100,0
	Total	101	100,0	100,0	

ΘΑ ΖΗΤΟΥΣΑΤΕ ΒΟΗΘΕΙΑ ΑΠΟ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ ΕΑΝ ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΣΑΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΣΤΟ ΛΟΓΟ / ΟΜΙΛΙΑ	29	28,7	28,7	28,7
ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ	2	2,0	2,0	30,7
ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ / ΜΝΗΜΗ	2	2,0	2,0	32,7
ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	68	67,3	67,3	100,0
Total	101	100,0	100,0	

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΝΑΙ	101	100,0	100,0	100,0

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΝΑΙ	41	40,6	40,6	40,6
ΟΧΙ	43	42,6	42,6	83,2
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	17	16,8	16,8	100,0
Total	101	100,0	100,0	

ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ / ΦΩΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΕΩΣ 4 ΕΤΩΝ	50	49,5	49,5	49,5
ΕΩΣ 6 ΕΤΩΝ	37	36,6	36,6	86,1
ΕΩΣ 8 ΕΤΩΝ	9	8,9	8,9	95,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	5	5,0	5,0	100,0
Total	101	100,0	100,0	

ΣΕ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΞΕΚΙΝΑ ΝΑ "ΨΕΛΛΙΖΕΙ" ΜΕ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΣΕΙΡΕΣ ΣΥΛΛΑΒΩΝ (ΒΑΒΙΣΜΑ);

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΑΠΟ 6 ΜΗΝΩΝ	46	45,5	45,5	45,5
ΑΠΟ 8 ΜΗΝΩΝ	45	44,6	44,6	90,1
ΑΠΟ 12 ΜΗΝΩΝ	9	8,9	8,9	99,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	1	1,0	1,0	100,0
Total	101	100,0	100,0	

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΕΙ Ή ΔΥΣΧΕΡΑΙΝΕΙ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ Η ΧΡΗΣΗ "ΜΩΡΟΥΔΙΣΤΙΚΩΝ" ΛΕΞΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΕΙ	16	15,8	15,8	15,8
ΔΥΣΧΕΡΑΙΝΕΙ	72	71,3	71,3	87,1
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	13	12,9	12,9	100,0
Total	101	100,0	100,0	

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η "ΜΩΡΟΥΔΙΣΤΙΚΗ" ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΓΟΝΕΑ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΕΙ Ή ΔΥΣΧΕΡΑΙΝΕΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΛΟΓΟΥ / ΟΜΙΛΙΑΣ ΤΩΝ ΝΗΠΙΩΝ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΕΙ	7	6,9	6,9	6,9
ΔΥΣΧΕΡΑΙΝΕΙ	84	83,2	83,2	90,1
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	10	9,9	9,9	100,0
Total	101	100,0	100,0	

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΚΟΗΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ / ΛΟΓΟΥ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΝΑΙ	97	96,0	96,0	96,0
ΟΧΙ	2	2,0	2,0	98,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	2	2,0	2,0	100,0
Total	101	100,0	100,0	

ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΠΙΠΙΛΑΣ Ή/ΚΑΙ ΜΠΟΥΚΑΛΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΟΜΙΛΙΑΣ	34	33,7	33,7	33,7
ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ	20	19,8	19,8	53,5
ΤΙΠΟΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ	31	30,7	30,7	84,2
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	16	15,8	15,8	100,0
Total	101	100,0	100,0	

ΣΕ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ ΓΥΡΙΖΕΙ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΗΓΗ ΤΩΝ ΗΧΩΝ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 6 ΜΗΝΩΝ	90	89,1	89,1	89,1
12 ΜΗΝΩΝ	6	5,9	5,9	95,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	5	5,0	5,0	100,0
Total	101	100,0	100,0	

**ΣΕ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΕΙ ΑΠΛΕΣ
ΕΝΤΟΛΕΣ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΑΠΟ 1 ΕΩΣ 2 ΕΤΩΝ	88	87,1	87,1	87,1
ΑΠΟ 2 ΕΩΣ 3 ΕΤΩΝ	12	11,9	11,9	99,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	1	1,0	1,0	100,0
Total	101	100,0	100,0	

**ΣΕ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΕΙ
ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΕΝΤΟΛΕΣ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 4 ΕΤΩΝ	94	93,1	93,1	93,1
5 ΕΤΩΝ	5	5,0	5,0	98,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	2	2,0	2,0	100,0
Total	101	100,0	100,0	

ΣΕ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ 2 ΛΕΞΕΩΝ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΑΠΟ 18 ΜΗΝΩΝ	94	93,1	93,1	93,1
ΑΠΟ 30 ΜΗΝΩΝ	6	5,9	5,9	99,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	1	1,0	1,0	100,0
Total	101	100,0	100,0	

**ΣΕ ΠΟΙΑ ΗΛΙΚΙΑ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΣΩΣΤΑ
ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ
ΟΠΩΣ ΟΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΑΠΟ 4 ΕΤΩΝ	27	26,7	26,7	26,7
ΑΠΟ 5 ΕΤΩΝ	42	41,6	41,6	68,3
ΑΠΟ 6 ΕΤΩΝ	25	24,8	24,8	93,1
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	7	6,9	6,9	100,0
Total	101	100,0	100,0	